

„Chceš-li se dozvědět něco o borovici, zajdi si k ní, ponech však doma své předsudky. Jinak je budeš vnucovat a ničemu se nenaučíš.“

Bašo

ÚVODNÍK

Vážené přátelé,

dovolu, abych Vás v tento předvánoční čas pozdravil – poprvé v úvodníku Zpravodaje z pozice předsedy SVOL - a popřál Vám všem pokud možno pevné zdraví.

Žijeme v turbulentní době plné zvratů a nedobrych zpráv. Není jednoduché obstát a zachovat si zdravý úsudek a zejména optimismus, který potřebujeme v tomto období asi nejvíce. Nevím, jestli jsem tímto vybaven, ale kdybych nebyl optimista, patrně bych nikdy nepřijal nominaci na funkci předsedy SVOL. Mé rozhodnutí nebylo jednoduché. Jsem především ředitelem Lesního družstva obcí a nemyslím, že mám málo práce a starostí. Stejně jako celá řada vlastníků na Vysočině se potýkáme s kůrovcovou kalamitou a těžíme násobky etátu a zalesňujeme obrovské holiny.

Přijal jsem tu funkci s pokorou a s vírou, že úkoly, které nás ve SVOL čekají, budeme řešit společně. Spoléhám na paní tajemnici a na členy republikového výboru a zejména na místopředsedy. Máme před sebou velké výzvy, musíme mnoho věcí vykonat a máme také morální povinnost navázat na vše dobré, co se podařilo dosud. Odkaz Ing. Františka Kučery nás zavazuje a je dobré pokračovat v jeho slušném a klidném stylu.

Musíme ovšem i reagovat na nové výzvy, které nám nachystaly okolnosti posledních období.

Jsou to zejména pokusy Evropské komise regulovat lesnictví v Evropě způsobem, který je jednak amatérský a jednak nerespektuje trvale udržitelné hospodaření a vychyluje celé hospodaření v lesích ve prospěch environmentálního pilíře. Trvale udržitelné hospodaření v lesích je naprosto zásadní pro biodiverzitu, vyrovnaní se s klimatickými změnami, hospodaření s vodou... Nic důležitějšího snad ani neexistuje. A přitom se nic nediskutuje a nikdo se nikoho neptá na názor. To je

Obnova stejnověkých tzv. „pomníškových“ porostů s vnášením MZD pomocí předsunutých úzkých náseků – demonstrační objekt Hajnice, Lesy a parky Trutnov s. r. o.

XXI. konference SVOL změnila stanovy a zvolila nové vedení

XXI. konference SVOL proběhla v úterý 7. září 2021 v Třebíči. Jedním z jejích hlavních bodů byla volba nového vedení SVOL pro období 2021 – 2025. Předsedou SVOL byl zvolen Jiří Svoboda, ředitel Lesního družstva obcí v Přibyslavi.

„Chtěl bych všem, kteří mě volili, především poděkovat za důvěru. Čekám přisun náročných výzev, kterým hodlám s pomocí kolegů čelit, ostatně ve SVOL působím již

řadu let a nejdu tedy do neznáma. Cítím velkou pokoru a věřím, že společně s kolegy povedeme SVOL správným směrem,“ řekl Jiří Svoboda ve svém úvodním projevu, poté, co získal jednomyslnou podporu a všechny hlasy přítomných v sále. Jeho kandidaturu před volbou shodně podpořili ve svých vystoupeních také předseda komory soukromých lesů Richard Podstatzký a nový předseda komory církevních lesů Petr Bláha. (Rozhovor s novým předsedou SVOL přinášíme na str. 3).

Jiří Svoboda při svém uvedení do funkce poděkoval Stanislavu Janskému, který

byl pověřený dočasným vedením SVOL v listopadu 2020 po náhlém skonu dlouholetého předsedy SVOL Františka Kučery. „*Standa Janský se své úlohy ve vedení SVOL zhostil velmi úspěšně. Obrovským nasazením, rozvahou, schopností vyjednávat a odbornými kvalitami přispěl k tomu, že jsme náročnou situaci úspěšně zvládli,*“ konstatoval Jiří Svoboda.

V průběhu jednání delegáti konference vyjádřili své poděkování a poctu také dvěma osobnostem - Josefu Vovesnému a Petru Jelínkovi, kteří řadu let úzce spolu-

pokračování na str. 2. »

velmi nebezpečný precedens, který může být použit i pro jinou oblast našeho života. S tímto musíme svést zásadní boj a využít k tomu jak europoslance, tak i spojení s dalšími nám přátelskými organizacemi a zaměřit své úsilí zejména na období předsednictví ČR v příštím roce.

Problém škod zvěř a smysluplná novela zákona o myslivosti je dalším z úkolů, které budeme muset opakovaně řešit, protože minulé pokusy se nezdařily. Potřebujeme dosáhnout stavu, kdy se výše odlovu spárkaté zvěře bude určovat dle stavu ekosystému v honitbě. Doufejme, že nová politická garnitura bude mít více pochopení pro tuto problematiku, která velmi úzce souvisí s vlastnickými právy. Právě posílení vlastnických práv je červenou nití, která se táhne většinou témat, která máme před sebou.

Despekt k vlastnickým právům je cítit z většiny společnosti, která jako by nevěřila, že lesy nejsou jen státní, a politici v tomto směru přijímají novely zákonů, které ji v tom utvrzují. Příkladem je i poslední novela zákona o provozu na pozemních komunikacích, která dopadla i na vlastníky lesů v bodě, který zmiňuje povinnost na účelových komunikacích předjet cyklistu nejméně ve vzdálenosti jednoho metru. Je to od řady politiků ukázka neznalosti reálných poměrů na našich

cestách, které toto zkrátka neumožňují. Je to možná způsobeno tím, že sdělujeme své názory málo hlasitě. Možná až osadíme naše účelové komunikace značkou zákaz vjezdu cyklistů se někdo chytne za nos a bude zjišťovat, proč se to probíhá dříve.

Máme také nelehký úkol vyřešit budoucnost společného obchodu, který vznikl před patnácti lety. Přišel čas na nový impuls a změny reagující na současné trendy trhu, abychom ještě více zvýšili konkurenceschopnost a členům poskytli nový rozměr přidané hodnoty společného obchodu se dřevem. Je nezbytné tento problém vyřešit razantně a rychle, abychom byli připraveni na budoucí nedostatek dříví a dokázali závčas pro vlastníky vyjednat ty nejlepší podmínky. Musí tomu předcházet otevřená a vážná debata, která určí budoucí formu, která předpokládám, vyústí k založení obchodní společnosti. Na úrovni republikového výboru je společný obchod a jeho budoucnost jedním z témat, kterým se detailně věnujeme a ke kterému byla ustanovena pracovní skupina.

Abychom obstáli v evropském konkurenčním prostředí, potřebujeme liberalizovat lesní zákon, který je pozůstatkem restriktivních norem minulého režimu. Máme nejpřísnější lesní zákon na světě

a stejně nedokázal zabránit rozvratu lesů na velkém území a stav, v jakém se nachází moje rodná Vysočina, mě velmi znepokojuje. Musíme vytvořit novou moderní legislativu, kde bude více volnosti pro vlastníky a lesní hospodáře a méně omezení a příkazů, které budou pokud možno nahrazeny motivačními a osvětovými nástroji. Toto je cesta, kterou se vydaly okolní země a jsou na tom s kůrovcem mnohem lépe než my.

Vlastníci lesů si konečně zaslouží také nějakou náhradu za služby, které poskytují veřejnosti, která se vrhla do lesů a hledá v nich zábavu a odpočinek. Vlastníci dosud vše pokorně snášeli, ale nyní mnohým došly zdroje na to, aby dokázali vůbec majetek spravovat, neboť jejich těžební možnost se ztratila na několik desítek let.

Dovolte mi, abych nám všem ve SVOL popřál, aby se nám tyto úkoly podařilo zvládnout. Musíme společně dosáhnout respektu k našemu majetku a návratu témat, která nám přirozeně patří. Dosáhnout stavu, že o lese bude rozhodovat motivovaný vlastník a odborně erudovaný lesní hospodář, a ne snílci a diletanti, kteří jsou stále více slyšet než my.

Ing. Jiří Svoboda
předseda SVOL

pracovali s vedením SVOL a významně přispěli k rozvoji SVOL a jeho uznávání na poli odborném i politickém.

S ohledem na nabitý pracovní program se tentokrát konference konala bez pozvaných hostů a přítomnosti médií. K dalším důležitým bodům jednání patřilo schválení nových stanov SVOL reflektující tříkomorový systém, změna názvu sdružení, ustanovení komory obecních lesů a seznámení delegátů s výsledky činnosti sdružení v uplynulém období. Pozornost

se přirozeně soustředila také na plány do budoucna. Ty se týkají především dalších jednání ohledně udržitelného financování lesnicko-dřevařského sektoru, posílení vlastnických práv i práce na pozitivním obrazu vlastníků lesa pro veřejnost. Konference SVOL uložila republikovému výboru mj. usilovat o reformu stávajícího systému státní správy lesů s cílem zřízení samostatného ministerstva lesního a vodního hospodářství a vytvoření podmínek pro sdružování drobných vlastníků lesů.

Plné znění usnesení je k dispozici na webu SVOL.

Nové složení republikového výboru SVOL:

- Ing. Jiří Svoboda, Lesní družstvo obcí v Přibyslavi – předseda SVOL
- Ing. Petr Bláha, Benediktinská hospodářská správa Břevnov s. r. o. – 1. místopředseda SVOL
- Ing. Richard Podstatzký-Thonsern, soukromý majitel – 2. místopředseda SVOL
- Ing. Jaroslav Semerák, Lesy a parky Trutnov s. r. o. – 3. místopředseda SVOL

Zástupci za komoru obecních lesů:

- Ing. Stanislav Janský, Správa veřejného statku města Plzně, p. o.
- Ing. Jiří Neshyba, Lesy města Brna, a. s.
- Ing. Václav Zámečník, Lesy města Písku s. r. o.

Zástupce za komoru soukromých lesů:

- Dr. Constantin Kinský, Kinský Žďár, a. s.

Zástupce za komoru církevních lesů:

- Ing. Arnošt Buček, Arcibiskupské lesy a statky s. r. o.

Zástupci za regiony:

- Ing. Vladimír Blahuta, Ostravské městské lesy a zeleň, s. r. o. – za region Severomoravský
- Ing. Jan Kalafut, soukromý vlastník – za region Jihočeský
- Ing. Arnošt Korecký, Jiří Stenberg, Panství Jemniště – za region Středočeský
- Ing. Jiří Neshyba, Lesy města Brna, a. s. – za region Jihomoravský
- Ing. Václav Toman, soukromý vlastník – za region Plzeňský
- Radomír Charvát, Lesní družstvo obcí Vysoké Chvojno, s. r. o. – za region Východočeský
- Ing. Václav Konopík, soukromý vlastník – za region Karlovarský
- Petr Markes, Městské lesy Chomutov, p. o. – za region Severočeský

Zleva: 2. místopředseda SVOL Richard Podstatzký, předseda SVOL Jiří Svoboda, 3. místopředseda SVOL Jaroslav Semerák, 1. místopředseda SVOL Petr Bláha

Kůrovcové kompenzace 2020 jsou nedostatečné, změna způsobu financování lesnictví je nevyhnutelná

Poslední kolo Příspěvků na zmírnění dopadů kůrovcové kalamity přineslo nestátním vlastníkům lesů velké zklamání. Za rok 2020 dostanou celkem státní i nestátní vlastníci pouze cca 3,6 miliardy korun! Na základě jednání představitelů SVOL s ministrem zemědělství byla alespoň pro nestátní lesy stanovena vyšší míra podpory než pro státní podniky. Sazby pro státní lesy činí 90 Kč/m³, pro nestátní lesy 145 Kč/m³.

„Peněz je žalostně málo,“ uvádí předseda Ing. Jiří Svoboda, „pozitivní je, že ministerstvo alespoň uznalo naše argumenty týkající se nepoměrně složitějšího postavení nestátních vlastníků lesa, zejména těch drobných, než je tomu u státních podniků. Nestátní lesní majetky nelze posuzovat optikou hospodaření velkého státního podniku, který hospodaří na více než 50 % lesů v ČR napříč regiony, má další těžební možnosti, může využívat úspory z rozsahu ...“

Výše kompenzací bohužel absolutně neodpovídá škodám, které kůrovcová kalamita v roce 2020 v lesích způsobila. Jde o cca 9 % z celkové sumy 44 miliard, kterou spočítali odborníci z Czech Forest think tank. A to se navíc jedná pouze

o ekonomickou škodu, ve které nejsou vyjádřeny škody na mimoprodukčních funkcích lesa (rekreační, půdo-ochranné, vodo-ochranné a dalších).

Přestože se v loňském roce v důsledku kůrovcové kalamity zvýšil objem nahodilé těžby a ceny dřeva na trhu klesly na minimum, vláda reagovala podporou na zmírnění dopadů kůrovcové kalamity v roce 2020 sumou o 45 % nižší než v roce předchozím. Nevyslyšela ani apel Senátu, aby uvolnila prostředky na kompenzaci škody způsobených kůrovcovou kalamitou minimálně ve výši 7 miliard korun.

SVOL na kritickou situaci a nárůst kůrovcových těžeb upozorňoval již letos v únoru, kdy díky vlastnímu šetření získal první závěry o výši nahodilých těžeb v lesích členů. Předpoklad, že poroste počet vlastníků a výměra lesů zasažených kůrovcovou kalamitou bude větší než v předchozích dvou letech, potvrdily údaje Českého statistického úřadu v květnu 2021.

Žádost o kůrovcový příspěvek za rok 2020 přišlo od vlastníků lesů celkem 12 522, což ve srovnání s loňskem představuje nárůst o jednu čtvrtinu. Kompenzace se týkají přibližně 30 milionů m³ dříví z nahodilých těžeb jehličnatého dříví. Výše

požadavků dosáhla 11,5 miliardy korun. Mezi státní a nestátní vlastníky ministerstvo ale rozdělí jenom 3,6 miliardy korun. Všechny prostředky, které se nyní dostanou do lesů, jsou přitom zásadní pro zajištění budoucí péče o kulturní krajinu a pro zachování celospolečensky prospěšných mimoprodukčních funkcí lesa, jakou je například zadržování vody v krajině. Pro vlastníky, kteří ztratili zdroj budoucích příjmů z prodeje dříví i na několik desítek let dopředu, je to mimořádně složité období. „Rádi bychom, aby nová vláda i poslanci vnímali zajištění aktivní péče o lesy jako jednu z priorit a přistoupili k jednáním o formě a výši financování lesnicko-dřevařského sektoru odpovědně, a hlavně co nejpružněji. Je potřeba najít konstruktivní a dlouhodobě udržitelné řešení. Kůrovcová kalamita ještě neskončila, a právě nyní tvoříme budoucnost našich lesů. Zakládání druhově pestrých lesů a péče o ně je finančně náročná a bez pomoci státu nemožná“, uvádí předseda SVOL Jiří Svoboda.

V současné době probíhají jednání o konkrétních podmínkách nového dotačního programu MZe „Adaptace lesních ekosystémů na změnu klimatu“, který by měl být jakýmsi předchůdcem platby za ekosystémové služby. Schválení finální verze se předpokládá v lednu příštího

lednu. SVOL věří, že do té doby budou vyřešeny některé sporné návrhy a hlavně, že bude zajištěno odpovídající finanční zajištění programu. Vlastníci nestátních lesů určitě nechtějí být pasívními příjemci dotací a rezignovat na hospodaření a rozhodování o vlastním lese, do budoucna se ale jeví platba za poskytování ekosystémových služeb jako nevyhnutelná.

Jiří Svoboda k tomu říká: „Jde o tu míru, kterou je třeba vždy nastavit tak, aby stát mohl na jedné straně prosazovat svoje představy a na druhé straně ponechal vlastníkům prostor pro hospodaření. Požadavek na plošnou platbu je legitimní proto, že se jedná o náhradu nákladů na zajištění společenských funkcí poskytovaných prostřednictvím nestátního lesního majetku všem. Vlastníci uklízejí odpadky, hasí požáry, udržují cesty, vyhýbají se turistům a cyklistům, umožňují na svých pozemcích jímání pitné vody apod. To přece stojí nějaké prostředky, a není důvod, aby je vlastníci vydávali z vlastní kapsy. Ale zároveň to nejsou peníze, ze kterých by vlastníci žili, když jim budou spravedlivě kompenzovány. Takovéto prostředky jsou totiž jen zlomkem celkově vynaložených prostředků na správu lesa. Zásadní pro ně stále bude příjem z hospodaření, tedy prodeje dříví.“

Jana Divišová
Ing. Marie Růžková

Přehled o podaných žádostech na kůrovcové kompenzace v nestátních lesích v průběhu všech 3 etap

Kůrovcové kompenzace v nestátních lesích	Výše sazby	Počet podaných žádostí	Požadováno	Po krácení
za IV. Q 2017	26 Kč/m³	5 664	2,8 mld. Kč	2,8 mld. Kč
za I. Q 2018	152 Kč/m³			
za II. Q 2018	256 Kč/m³			
za III. Q 2018	375 Kč/m³			
za IV. Q 2018	510 Kč/m³	9 967	5,3 mld. Kč	4 mld. Kč
za r. 2019	398 Kč/m³			
za r. 2020	383 Kč/m³	12 449	6,4 mld. Kč	2,4 mld. Kč

Zdroj: MZe

Pozn: státní lesy byly do programu podpory zahrnuty v 2. etapě (za rok 2019 v celkové výši 2,52 mld. Kč) a v 3. etapě (za rok 2020 v celkové výši 1,2 mld. Kč).

Vlastníci evropských lesů na konferenci ve Vídni vyjádřili nesouhlas s návrhem Evropské komise na další směřování lesnictví

Zástupci SVOL Stanislav Janský a Michael Podstatzký–Lichtenstein se zúčastnili konference vlastníků lesa, kterou společně uspořádaly evropské organizace vlastníků a správců lesů a půdy (CEPF, ELO, COPA-COCEGA, EUSTAFOR, FECOF a USSE) 4. října ve Vídni.

Konference byla reakcí na text Evropské lesnické strategie do r. 2030 (EUFs), který zveřejnila Evropská komise v červenci letošního roku. Konferenci organizačně zajišťovala rakouská organizace vlastníků lesa Land&Forst. Na úvod vystoupila videovstupem rakouská ministryně výživy, zemědělství a životního prostředí Elisabeth Köstinger. Jednání se zúčastnili rovněž poslanci Evropského parlamentu z Výboru pro životní prostředí a Výboru pro zemědělství.

Návrh EUFS byl ze strany vlastníků lesů podroben velice ostré kritice, protože ignoruje základní principy trvale udržitelného hospodaření v lesích a pravomoci členských států v oblasti lesnictví. Návrh pravidel pro rozšiřování chráněných území a požadavky na omezování aktivního lesnického hospodaření ohrožuje zdroj suroviny pro navazující průmysl, a tím i ekonomický a sociální pilíř trvale udržitelného hospo-

daření v lesích. Nevyváženost strategie a upřednostňování pouze ekologického aspektu hospodaření v lesích ohrožuje existenčně vlastníky lesa, a proto zformulovali na této konferenci společnou deklaraci. V prohlášení uvádějí fakta o vývoji evropských lesů v posledním období od roku 1990, význam aktivního hospodaření v lesích v dlouhodobém horizontu pro skutečnou ochranu klimatu, poukazují na služby, které lesy poskytují pro společnost na své náklady, s odkazem na velké odlišnosti regionálních a místních podmínek odmítají jednotný diktát z Bruselu a volají po respektování kompetencí členských států v oblasti lesnictví.

Potřebu promítnout do navrhované strategie rovnováhu mezi environmentálními, sociálními a ekonomickými aspekty udržitelného hospodaření v lesích a respektování rozmanitosti lesů a postupů lesního hospodářství v různých členských státech a regionech uvedli ministři zemědělství a rybolovu v závěrech Rady 15. listopadu. Postoj Rady vlastníci lesů přivítali, neboť dává naději, že bude socioekonomickému pilíři hospodaření věnována pozornost, kterou si zaslouží.

ROZHOVOR

Předseda SVOL Ing. Jiří Svoboda: „Vlastníci lesů jsou ti, kterým na lesích nejvíce záleží.“

Ing. Jiří Svoboda, nar. 1962

Vystudoval Lesnickou fakultu Vysoké školy zemědělské v Brně.

Pracoval krátce jako revírník a také ve Výzkumném ústavu Akademie věd.

Od roku 1996 působí ve společnosti Lesní družstvo obcí Přibyslav, od roku 2001 je jejím ředitelem a osobou oprávněnou zastupovat družstvo ve SVOL.

V roce 2003 byl poprvé zvolen předsedou regionální organizace SVOL Vysočina a zástupcem regionu v republikovém výboru SVOL.

V září 2021 byl zvolen předsedou SVOL na čtyřleté volební období, současně je i předsedou komory obecních lesů.

Jaké podstatné úkoly před SVOL bezprostředně stojí?

Není nadále možné, aby stát nezačal vlastníkům kompenzovat náklady za služby, které poskytují veřejnosti. Musíme usilovat o čitelné a dlouhodobé programy podpory zakotvené v legislativě. Chceme, aby SVOL dosáhl liberalizace lesního zákona, abychom mohli více rozhodovat o našem lesním majetku a omezení byla nahrazena pozitivní motivací. Velkým úkolem bude změna státní správy lesů, její propojení s OLH a vyvedení z vlivu samosprávy. Zásadní bude jistě i zabránit omezování hospodaření v lesích bezbřehým vyhlazováním dalších a dalších zvláště chráněných území. Již více než třetina lesů v České republice je v nějakém režimu ochrany.

Jedním z bodů Zelené knihy SVOL je i požadavek na založení státního kalamitního fondu. Jak by měl podle vás fungovat, kdo by jej měl financovat a na základě jakých hlavních principů by měla být případná podpora z tohoto fondu distribuována?

Toto je reakce na chaos a tápání úředníků při snaze o podporu vlastníků po vypuknutí kůrovcové kalamity. Byla nutná novela lesního zákona, jenže notifikace a vůbec celé to vše trvalo hrozně dlouho. Poučme se z toho a nastavme preventivně mechanismy, které bude možné aktivovat ihned, jak bude třeba. Řešíme stále kůrovce, ale přijde vítr a mokřý sníh. Porosty jsou toulavými těžbami narušeny a jsou velmi nestabilní. Přijdou jistě další pohromy – houbové patogeny na listnáče apod. Kalamitní fond by byl podobným nástrojem, jako mají zemědělci a mechanismy na distribuci mohou být analogické.

Obrovským problémem při zalesňování kalamitních holin je přemnožená zvěř.

Na podzim se mělo měnit na základě novely lesního zákona myslivecké hospodaření, nakonec se v myslivecké legislativě nic podstatného nemění. Jak uvedenou situaci vnímáte a s jakými návrhy v této problematice přicházíte?

Škody zvěří jsou jedním z problémů, který limituje hospodaření v lesích a snaha SVOL o změnu tohoto stavu je tu snad od počátku našeho fungování. Bohužel narážíme na stále stejný tuhý odpor a problémy, které končí tak, jako zmíněná poslední novela. Je nutné začít znovu a lépe. Budeme muset s novým vedením ministerstva začít tuto věc opětovně řešit způsobem, který posílí postavení vlastníků pozemků a umožní konečně snížit stavy zvěře.

Říkáte, že je potřeba liberalizovat lesní zákon, dát lesníkům větší prostor. Jak by podle vás měl v hrubých konturách vypadat moderní lesní zákon do současných dynamicky se měnících přírodních i socioekonomických podmínek?

Je třeba zdůraznit, že dle doc. Olivy, který porovnal zákony několika lesnických vyspělých evropských zemí, je ten náš zákonem s největším počtem omezení a příkazů. Tedy nejpřísnějším. Ale kde nyní jsme, nejpřísnějšímu lesnímu zákonu na světě navzdory? Naše lesy jsou rozvráceny, státní správa tomu nedokázala zabránit a obviňování jsou vlastníci, že za to mohou oni, protože sázeli smrky. Celou dobu platnosti lesního zákona jsme museli respektovat samá omezení, která ve svém důsledku způsobila zestárnutí porostů, protože se stále prodlužovalo obmýtlí i obnovní doba. Z uvedeného vyplývá, že přísný zákon nic neřeší. V sousedních zemích jsou lesní zákony podstatně liberálnější a lesy pestřejší i v lepší kondici. Méně omezení a příkazů, více svobodné vůle vlastníků a správců a pozitivní motivace. To je cesta.

Jedním z mnoha problémů, na které je poukazováno například v médiích ale také často ze strany politiků v souvislosti s kůrovcovou kalamitou, je vztah některých drobných vlastníků k lesům a zejména k jejich ochraně. Jaký váš názor na taková vyjádření?

Myslím, že drobní vlastníci jsou z rozšiřování kalamity obviňováni ne zcela po právu. Víme, jaká byla situace v roce 2019, kdy nebylo možno sehnat žádného

dřevaře ani přibližovací prostředek. Dřevo nikdo nechtěl a byl problém jej prodat i pro velké a zavedené vlastníky. Co měli drobní vlastníci dělat? Kolik je těch, kteří nekonaají ani dnes, kdy se situace zlepšila nevím, ale určitě to není zásadní počet a na šíření kalamity to jistě nemá významný vliv. Pokusy o tzv. „nucenou správu“ tady již několikrát byly, ale vždy byla rizika větší než efekt a od tohoto záměru se upustilo. Řešením problému nečinnosti malých vlastníků jsou pouze fungující sdružení vlastníků, která dokáží pro drobné vlastníky správu majetku zajistit. Zdůrazňujeme to již celou řadu let, ale reakce ze strany ministerstva byla chladná až odmítavá. Nařízení vlády č. 30/2014 Sb. počítá s podporou sdružení, ale má to významný háček: Podpora sdružení se týká pouze sdružení vlastníků malých výměr, pokud jde o vojenské lesy nebo o lesy na území národních parků a jejich ochranných pásem! Takže naprostá minorita. Bez legislativní opory sdružování v lesním zákoně však navíc nebude patrně čerpána.

V srpnu roku 2020 jste v souvislosti s přebýtkem dříví na trhu uvedl, že za pár let dřevo stoupne v ceně, dřevostavba bude luxus. Překvapil vás současný překotný vývoj na trhu s dřívím, a co lze podle vás v dalších měsících očekávat?

Že bude dřeva, které bude k dispozici v ČR, trendově ubývat, je snad jasné všem. Zásoby dříví snižují kalamity, přibývá omezení a nových chráněných území. Že překotný růst cen nastane už letos jsem nepředpokládal a patrně ani většina kolegů. Růst cen dříví způsobila vysoká poptávka po řezivu v USA a opoždění rojení kůrovců v našich lesích. Nyní jde v IV. kvartále cena opět dolů, ale v příštích obdobích čekáme opětovný nárůst. Ceny řeziva se nevrátí na původní hladinu.

Dřevo je materiálem budoucnosti. Neprotířečí si však politici, když na jedné straně chtějí utlumovat hospodaření v lesích a na druhé straně volají po větším využití dřeva jako obnovitelné suroviny?

Je v tom pochopitelně zásadní rozpor jako v mnoha věcech v současné době. Mít dřevo a nekácet přitom stromy prostě nelze a početí bez hříchu se vyskytlo v historii pouze jednou. Musíme si uvědomit, že poptávka po dřevě je silná a bude sílit. Pokud se nám nepodaří politikům a veřejnosti vysvětlit, jaký potenciál je ve dřevu, které umíme obnovitelným způsobem a v souladu s přírodou produkovat, pak dřevo, které bude na evropském trhu

SVOL představil prostřednictvím tiskové konference, která se konala 15. září 2021 v Praze, médiím nejen nové vedení, ale také stěžejní dokument „Zelená kniha: Lesy i pro příští generace“. Ten je výzvou především pro novou vládu a nové poslance, ale obrací se i k široké veřejnosti. Shrnuje priority našeho sdružení a zároveň vyvrací některé předsudky a zříté mýty, které mohou být s vlastnictvím lesa a prací lesníků spojovány.

Oblast lesního hospodářství aktuálně prochází, zejména v souvislosti s klimatickou změnou, složitým obdobím. Více než kdy dříve je třeba dlouhodobě plánovat a jasně stanovit směr, kterým se má péče o lesy ubírat. S tím souvisí i změna v přístupu státu, v oblasti legislativy i financování. A jsme přesvědčeni, že právě hlas nestátních vlastníků lesů by měl být tím klíčovým, kterému bude naslouchat vláda a ti, kdo rozhodují o legislativních a ekonomických opatřeních ovlivňujících budoucnost lesů v ČR. Při péči o les je pro nestátní vlastníky lesů důležitá především vyváženost všech tří pilířů – ekologického, ekonomického a sociálního.

„Vydáváme řadu odborných publikací určených pro nestátní vlastníky lesů a kolegy z oboru lesnictví, nebo naopak materiály určené například pro potřeby lesní pedagogiky. V poslední době jsme

chybět, bude přivezeno. Dost pravděpodobně ze země, kde pojmy trvale udržitelný, nebo přírodě blízký vůbec neznají, kde holina po těžbě bude navždy holinou, nebo plantáží palmy olejné.

Během podzimu SVOL navázal spolupráci s Českým svazem ochránců přírody. Proč tento krok a jaké v něm spatřujete do budoucna nejzásadnější pozitivu?

Spolupráce s ochranou přírody dává vlastníkům lesů smysl. Vlastníci mají zájem přírodu chránit a organizace, se kterou nacházíme společná témata, je naším přirozeným spojencem. V ČSOP je spousta vzdělaných a zapálených lidí, které méně často vidíme v médiích, ale o to častěji se podílejí na projektech, které jsou přínosem pro přírodu, a tedy i pro nás. Nejsme připraveni spolupracovat s ekoalarmisty, kteří vzývají pouze divočinu jako jediné řešení pro budoucnost lesů.

Za poslední roky SVOL výrazně zvýšil intenzitu komunikace s médii i politiky. Jaké jsou vaše základní sdílitelné zkušenosti z komunikace lesnických problémů?

Aktivity v komunikaci s médii a s veřejností jsou jedinou cestou, jak dosáhnout pozornosti. Dlouhá léta jsme byli tišší až submisivní. Měli jsme pocit, že přece máme pravdu, a že veřejnost, a nakonec i politici to musejí vidět a uznat. Stalo se však pouze to, že naše témata, která jsme měli prezentovat, nám byla de facto ukradena. Veřejnost dnes více věří různým hnutím, ve kterých laici a dileti hlásí prosazují své názory na hospodaření v lesích bez zkušeností, hlubších znalostí, ale hlavně bez zodpovědnosti za případná rozhodnutí. Museli jsme do mediálního prostoru proniknout, začít se profilovat na sociálních sítích a prezentovat se tam vždy, když máme co říci. Jiná cesta v dnešní realitě není. Veřejnost má zmatek v tom, co je vlastně správné. Hospodaření v lese vnímá jako omezení svých aktivit v lesích. Lidé vlastníky považují za ty, které zajímá jen zisk a kdyby jim to bylo umožněno, tak všechny lesy budou vykáčeny. Musíme tento pohled změnit. Je to totiž opačně. Vlastníci lesů jsou ti, kterým na lese nejvíce záleží. A udělají vše pro jejich prosperitu a zachování.

Část rozhovoru je převzata z časopisu Lesnická práce, říjen 2021, autor Petra Kulhanová, část rozhovoru PR manažer SVOL Jana Divišová

stále více postrádali dokument, který by byl vhodný pro komunikaci jak s politiky, tak s veřejností. Který by přehledně i srozumitelně shrnoval naše priority a důvody, proč o jejich naplnění usilujeme,“ vysvětluje okolnosti realizace projektu tajemnice SVOL Marie Růžková.

Základní témata a poslání Zelené knihy

- **Udělme třetinu Česka zalesněnou**
- **Zvyšujeme druhovou pestrost českých lesů**
- **Zachovejme volnou přístupnost lesů**
- **Dívejme se daleko dopředu**
- **Poučme se a některé věci změňme**
- **Zjednodušíme vlastníkům péči o les**
- **Příznějme lesům důležitost, která jim náleží**
- **Moudře hospodařme a vyhýbejme se extrémům**
- **Pečujme o rovnováhu všech funkcí lesa**
- **Važme si dřeva**
- **Držme stavy zvěře pod kontrolou**
- **Mysleme na to, že lesy poskytují lidem obživu**
- **Zachovejme ekosystémové služby lesů**

Zelená kniha v elektronické podobě je k dispozici zde

Komora církevních lesů zvolila nové vedení a stanovila své priority

Dne 2. září 2021 proběhla v prostorech Břevnovského kláštera 2. valná hromada komory církevních lesů. Komora církevních lesů v tuto chvíli sdružuje 21 členů, kteří hospodaří na více než 130 tis. hektarech lesů. Hlavním cílem valné hromady bylo zvolení nového předsednictva komory v souvislosti s nenadálým úmrtím předsedy Ing. Petra Skočdopole (Arcibiskupské lesy a statky s. r. o. - ALSOL). Novým předsedou byl zvolen Ing. Petr Bláha (BHS-Břevnov), prvním místopředsedou Ing. Arnošt Buček (ALSOL), 2. místopředsedou Ing. Libor Konvičný (Biskupské lesy Ostravsko-Opavské).

„Za komorou církevních lesů je vidět kus dobře vykonané práce. Cílem společného úsilí všech komor SVOL je posunout reformu českého lesnictví do úspěšného konce a předčasně neusnout na vavřínech. To je mandát pro další období,“ říká Ing. Petr Bláha a další záměry komory (KCL) zmiňuje v rozhovoru.

Jaké priority si KCL stanovila pro nejbližší období a jakou vidíte cestu k jejich dosažení (co bude klíčové)?

Priorita č.1., s kterou jsme jako církevní lesy do SVOL vstoupily, se již naplnila. Vytvoření tříkomorového systému. Konference komory církevních lesů stanovila další dva hlavní cíle: Soustavný tlak na vytvoření samostatného Ministerstva lesního a vodního hospodářství, které sjednotí státní správu lesů, ukončí dvojkolejnost správy lesů mezi Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí, stane se rovnocenným partnerem pro další ministerstva, zejména Ministerstvo průmyslu a obchodu zahrnující dřevozpracující průmysl, přičemž prostřednictvím lesních úřadů zajistí stabilní prostředí pro fungování jak státních, tak soukromých lesů v České republice. Zrušit stávající nefunkční systém pověřených obcí a krajů a vytvořit nový, jednoduchý a funkční dvoustupňový organizační systém, který vlastníkům zaručí rovná práva s podobně plošně zastoupeným sektorem klasického zemědělství. Jak v přístupu k dotačním prostředkům, tak podpoře rozhodování vlastníka o využití svého majetku, včetně témat, jakými jsou myslivost nebo OLH pro drobné vlastníky lesů.

Péče o les je prostředkem k zachování a ochraně životního prostředí, lesnictví je nositelem ekologických hodnot.

Klíčové je hledat všechny cesty, jak cílů dosáhnout. Nacházíme se v časové etapě, která otevřela prostor pro možnost takovéto změny. Liberalizace lesního zákona, samostatné ministerstvo, plošná platba, zachování hospodářské funkce, novela zákona o myslivosti. Je třeba využít všech prostředků k jejímu dosažení. Není možné přenechat lesnictví nelesníkům. To by byla osudová chyba.

V čem vidíte největší benefity propojení vlastníků církevních, soukromých i obecních majetků, co jsou hlavní propojovací body, které dávají vzájemné spolupráci smysl?

Již při rozhodování, zda církevní subjekty vstoupí do SVOLu, jsme měli tezi o tříkomorovém uskupení, dle druhu vlastnictví, které jako celek vytvoří silný subjekt, který bude mít dobrou vyjednávací pozici se státní správou a bude se moci aktivněji účastnit jednání o pozici soukromého vlastnictví lesů v České republice a jeho potřebách. Spojení sil podložené obhospodařovanými hektary lesů, různorodost názorů generujících uchopitelné teze a přesah do různých

oborů fungování naší společnosti, to je síla SVOLu. Z jednání, které jako předsednictvo nyní vedeme se státní správou a dalšími organizacemi, je zřejmé, že se SVOL dokázal transformovat na reprezentanta nestátního vlastnictví lesů v České republice, a to je cesta jak členům skutečně pomoci. Zároveň být i akceptovaným a reprezentativním partnerem pro státní správu. Základem je udržet nestátní vlastnictví lesů a vliv vlastníka na správu svého lesa, včetně hospodaření v něm. Zahájit reformu státní správy lesů k fungujícímu respektovanému modelu.

Jaké osobní cíle jste si jako předseda KCL stanovil? Na co byste rád navázal a prosadil?

V prvé řadě neprezentuji sebe, ale zastupuji všechny členy komory. Řídím se tedy cíli, které stanovila valná hromada. Ty nejsou malé a vyžadují značné úsilí. Samostatné ministerstvo, plošná platba za mimoprodukční funkce lesů, obhájení hospodářské funkce lesa, ekologie lesa.

Obecně ale musím říci, že souběžně s tím je třeba odpracovat mravenčí práci spojenou s obhajobou oprávněnosti církevních restitucí, navrácení povědomí o rozsahu, fungování a důvodech proč církev vlastní lesní majetky a vypořádání se s třicetiletým náskokem, který ostatní soukromí vlastníci ve správě navráceného majetku před námi mají.

Důležitým tématem je pro SVOL také akvizice nových členů – jaký prostor se pro ni otevírá v rámci církevních lesních majetků?

Většina velkých církevních vlastníků, kteří vlastní lesní majetek, je v komoře již sdružena. Diecézní majetky sdružily v rámci svého hospodaření značné množství drobných farních majetků. Mohli bychom říci, že naznačily jeden z možných způsobů sdružování drobných vlastníků lesů. Vstup nových členů z řad soukromých a obecních majetků samozřejmě podporujeme.

Jana Divišová
PR manažerka

Nejlepší les je druhově a věkově pestrý, který má svého hospodáře

Na zářijové konferenci SVOL byl Ing. Jaroslav Semerák, jednatel společnosti Lesy a parky města Trutnov s. r. o., zvolen 3. místopředsedou SVOL a zároveň místopředsedou komory obecních lesů. Jak pohlíží na úlohu lesů a hospodaření v nich v 21. století? V čem vidí přínos SVOL pro vlastníky lesů?

Patříte nyní do nejužšího vedení SVOL, ale pojďme se vrátit na samotný začátek Vašeho působení. Kdy jste se poprvé se SVOL setkal a co Vás přesvědčilo ke spolupráci?

Se SVOL jsem se setkal krátce po nástupu na místo technika v tehdy ještě příspěvkové organizaci Lesy a parky města Trutnova v roce 1994. Naše organizace byla již v té době členem SVOL, v průběhu let jsem se pak účastnil různých akcí a seminářů. K aktivní účasti ve strukturách SVOL mě přivedl kolega Radek Charvát v roce 2011, když mne oslovil, zda bych nechtěl pracovat ve výboru regionu a následně i v republikovém výboru. V té době jsem byl již třináct let ředitelem, resp. jednatelem (po transformaci firmy na s.r.o.) a chtěl jsem se aktivně účastnit činnosti SVOL.

Co si myslíte, že se za tu dobu, o které hovoříte, SVOL nejvíce povedlo?

Konkrétně to je bezpochyby navrácení vyplacení příspěvků na hospodaření v lesích podle nařízení vlády 30 pod MZe a „kúrovcové kompenzace“. Obecně také fakt, že politici a pracovníci ministerstev MZe a MŽP začali brát SVOL a jeho představitele za partnery pro jednání.

V čem vidíte největší přidanou hodnotu členství ve SVOL pro obecní majetek?

Jako aktivní člen SVOL, který se snaží hájit zájmy nestátních vlastníků lesa, mám daleko větší šanci, že něco ovlivním na republikové úrovni. Pokud bych chtěl něčeho dosáhnout jako jednatel městských lesů, neměl bych s největší pravděpodobností šanci. Kandidaturu na místopředsedu jsem přijal po delším zvažování a po vyslovené podpoře od svých kolegů z městských a obecních lesů zastoupených v republikovém výboru. Chci se aktivně účastnit jednání s MZe a ostatními státními orgány ve snaze o zrovnoprávnění lesního hospodářství se zemědělstvím. Například takzvanou „platbou na plochu“ za mimoprodukční funkce lesa. Nebo při stanovení pravidel pro další programovací období Státní zemědělské politiky. Rád bych se také pokusil o „nastartování“ smysluplných arondací u rozdrobených majetků nebo jejich částí.

Lesnicko-dřevařský sektor zažívá velmi neklidné časy. Jak se může podle Vašeho názoru vyvíjet? Na co je nyní potřeba nejvíce se zaměřit?

Současné výrazné rozkolísání cen, nebo její letošní prudký nárůst, není pro dlouhodobé hospodaření a vztahy mezi lesníky a pilaři dobré. Doufejme, že se situace brzy uklidní. Dá se předpokládat, že po vysokých těžbách vyvolaných kúrovcovou kalamitou dojde ke snížení objemu těžby, a tím i k jeho nedostatku na trhu. Tuzemští zpracovatelé budou muset nejspíš „bojovat“ s těmi zahraničními, kteří si v době přebytku dřeva vytvořili přes obchodníky vazby s dodavateli a budou se je nejspíš snažit udržet. Pro nás jako prvovýrobce je v tom určitá šance na narovnání vztahu s odběrateli například při množstevní a jakostní přejímce dřeva.

O jaké principy opíráte svůj vlastní pohled na úlohu lesů a hospodaření v nich v 21. století?

Jsem přesvědčen, že i nadále by měl být v rámci lesního hospodářství kladen důraz na rovnoměrné zastoupení všech tří pilířů – ekonomického, sociálního i environmentálního. Mělo by se pokračovat ve zvyšování druhové pestrosti porostů, ideálně ale řízeně a postupně v rámci jejich běžné obnovy, nikoliv skokově například vyhlášováním dalších bezzásahových území, které má často za následek rychlý rozpad porostů, a to nejen v těchto bezzásahových územích. Při obnově porostů by měla být co největší volnost při výběru dřevin, mělo by být umožněno v maximálně možné míře využívat osvědčené zdomácnělé dřeviny, jako je například douglaska nebo modřín. Stejně tak by mělo být při obnově porostů umožněno používat všechny známé postupy včetně holosečí. Rozdílná stanoviště si vyžadují i rozdílné postupy. Dá se předpokládat, že se změní společenská objednávka na lesní hospodářství. Například budou narůstat požadavky na rekreační využívání lesů veřejností. Je proto potřeba nastavit taková pravidla, aby toto bylo vlastníkovi lesa nějakým způsobem kompenzováno.

Patříte k mladší generaci lesníků, která se musí vyrovnat s historicky největší kúrovcovou kalamitou. Měl jste někdy pocit, že to vzdáte nebo nutkání změnit profesi?

Ten pocit mě naštěstí ještě nikdy nepřepadl. U nás ta situace není tak dramatická jako na některých majetcích na Moravě nebo na Vysočině, kde se musí vypořádat s těžbami ve výši několikaná-

sobků etátů. A s následnou obnovou lesa na obrovských plochách. Když jsem sledoval vývoj v těchto oblastech a řešil zvyšující se výskyt kúrovce v námi spravovaných lesích, měl jsem samozřejmě velké obavy, jak to dopadne. Naštěstí nám pomohlo počasí a usilovná práce lesního personálu.

O změně profese jsem neuvažoval. Ani po ukončení studia na vysoké škole, kdy kvůli právě probíhající reformě státních lesů nebylo v okolí volné místo THP. Tehdy jsem začal pracovat v lese jako živnostník manuálně a počkal si, až se uvolní vhodné místo v oboru.

Povolání lesníka jsem si vybral už v dětství a zatím jsem tohoto rozhodnutí nikdy nelitoval. Líbí se mi kombinace kancelářské a venkovní práce, možnost ovlivňovat, jak bude les vypadat. I to, že je to běh na dlouhou trať. Že sklízíme po předcích a sázíme a pěstujeme pro potomky. A měli bychom uvažovat dlouhodobě, neřešit okamžitý efekt. Výsledek práce je většinou vidět s delším časovým odstupem. Ale protože, asi jako většina lidí, rád vidím výsledky své práce co nejdřív, jsem rád, že si tu dlouhodobost v lesnictví mohu kompenzovat při správě příměstských lesů, na nich navazujících parků, a i městských hřbitovů, které máme také ve správě. Při rozšiřování příměstských lesů z původních cca 50 ha na dnešních více než 600 ha, z nichž přibližně polovina má takřka parkovou úpravu, jsme řešili jejich zpřístupnění a vybavení mobiliárem se zaměřením na sportovní vyžití. S využitím vhodného terénu se nám podařilo vytvořit prostor vhodný jak pro procházky a relaxaci, tak i pro sport.

SVOL spolupracuje s trutnovskou lesnickou školou. Jak hodnotíte tuto spolupráci a co nejdůležitějšího by si měli budoucí „kolegové“ lesníci ze školy odnést do praxe? Jak se zorientovat v době, kdy staré učebnice tak docela neplatí a nové ještě nikdo nenapsal?

Spolupráci s lesnickou školou vnímám spíš jako její bývalý student a „soused“ přes park než jako člen SVOL. Se školou spolupracujeme při různých akcích jako například „Do lesa s lesníkem“, při označování dřevin v městském parku, sloužícím pro studenty jako arboretum, tak i při jeho údržbě. Na městských lesních pozemcích nacházejících se na školním polesí jsme ve spolupráci vybudovali dvě fit stezky vybavené mobiliárem. Pro studenty je podle mě nejlepší, pokud si teorii získanou ve školních lavicích mohou co nejvíce porovnat s praxí. Snad je to uchrání od přílišného podléhání moderním trendům spočívajícím např. v přílišném rozšiřování bezzásahovosti a divočiny, upřednostňování environmentálního pilíře před ekonomickým a sociálním. Snad například pochopí, a s nimi i společnost, že nejlepší ukládání uhlíku je do dřeva, které se využije na výrobky a zůstane tak ve dřevě vázané. A že zjistí, že nejlepší les je les druhově a věkově pestrý, který má svého hospodáře a dřevo z něho je využitě jako obnovitelná surovina.

A ještě na závěr dovolte osobnější otázku: Kde to máte v lese nejraději, které konkrétní místo je blízko Vašemu srdci?

Při rozhodování o výběru mého povolání mě hodně ovlivnilo, že jsem od útlého dětství jezdil na chatu do Javořího dolu v Krkonoších, kde otec dělal víkendového správce podnikové chaty. Byl to v podstatě můj druhý domov a rád se vracím, i když mě tam přepadá nostalgie. Posledních dvacet let jezdím pravidelně v létě na dovolenou do České Kanady, kde se mi velmi líbí kombinace lesů se skalkami, luk s kamennými výchozy a rybníků. No a v neposlední řadě je to samozřejmě les, který má naše společnost ve správě, obzvlášť původní část příměstských lesů, takzvaný Lesopark.

Připravila Jana Divišová

PRÁVNÍ PORADNA

Jak postupovat (čeho se vyvarovat) při řešení situace, kdy cizí osoba neoprávněně vytěží dřevo v lese.

Dotaz:

Náš případ se stal tak, že jsme letos koncem července zjistili, že souseď vytěžil (v loňském roce) část parcely, přibližně 100ks vzrostlých stromů ve stoletém lese, tj. min. 150 kubíků, které zcizil ve vlastní prospěch. Zde je nutné uvést, že se z větší části mohlo jednat o kalamitní kůrovcovou těžbu - tuto skutečnost dnes již nelze ověřit, neboť se stala bez naší přítomnosti a našeho vědomí. Již proběhla dvě jednání o náhradě škody a jednání nevede ke konkrétnímu výsledku. Uvažujeme, že případ předáme policii. Za škodu považujeme určitý zisk z prodeje dřeva (po odečtení nákladů bude zisk pravděpodobně minimální) a zejména (a to je v tomto případě důležité) ušlou dotaci (čili do určité míry fiktivní) jinak "příspěvek na zmírnění dopadů kůrovcové kalamity v nestátních lesích za rok 2020". Faktury za prodej dřeva pochopitelně nemáme k dispozici, a tudíž jsme o dotaci nemohli žádat. Holinu po vykáčení jsme však nuceni v zákoně lhůtě osázet my, jako vlastníci. S podobným problémem se možná potýkala nebo potýká řada dalších vlastníků.

Specifikum našeho případu spočívá v tom, že nynější souseď, který naše dřevo neoprávněně vytěžil, byl - podle dosavadních informací - uveden v omyl o skutečných hranicích pozemku předchozím vlastníkem. Změna vlastníka proběhla asi před dvěma roky. Domníváme se však, že povinností nového vlastníka bylo řádně si ověřit hranice svého pozemku a vyvarovat se neoprávněné těžby na cizím pozemku. S případem souvisí i další specifika, která však pro jednoduchost nyní neuvádíme a nijak neovlivňují podstatu neoprávněného jednání a tím i bezdůvodného obohacení osoby, která škodu způsobila.

Odpověď:

Tazatel ve svém dotazu používá vedle sebe pojmy „škoda“ a „bezdůvodné obohacení“. Oba pojmy jsou ovšem samostatnými a od sebe se lišícími instituty soukromého práva.

Předpokladem odpovědnosti za škodu je vznik újmy na straně poškozeného vzniklé v důsledku protiprávního jednání škůdce, přičemž není vůbec rozhodné, zda se škůdce sám nějak obohatil. Nezbytým předpokladem vzniku bezdůvodného obohacení je vznik újmy jednoho v důsledku zvýšení majetkového stavu (obohacení) druhého. Jsou-li v určité faktické situaci naplněny znaky obojího, tzn. jak škody, tak bezdůvodného obohacení, je podle ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu ČR nutno postupovat podle ustanovení o odpovědnosti za škodu.

Neoprávněnou těžbou stromů na cizím pozemku tedy na straně osoby mající práva a povinnosti vlastníka lesa dochází ke vzniku škody, nikoliv bezdůvodného obohacení. Škoda (jako kategorie občanského práva) se přitom chápe jako újma, která nastala (se projevuje) v majetkové

sféře poškozeného a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi a je tedy – nedochází-li k naturální restituci – napravitelná poskytnutím majetkového plnění, především poskytnutím peněz (stanovisko Nejvyššího soudu Rc 55/71). Škoda se projevuje buď jako tzv. škoda skutečná nebo jako ušlý zisk. Skutečnou škodou se rozumí zmenšení majetkového stavu poškozeného oproti stavu před škodnou událostí. Ušlý zisk je pak újmou spočívající v tom, že u poškozeného nedojde v důsledku škodné události k rozmnožení majetkových hodnot, ač se tak dalo očekávat s ohledem na pravidelný běh věcí.

Při vzniku škody se poškozenému hradí obě složky škody, tedy jak škoda skutečná, tak ušlý zisk. To je zobrazeno v ustanovení § 2952 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, („Hradí se skutečná škoda a to, co poškozenému ušlo (ušlý zisk). Záleží-li skutečná škoda ve vzniku dluhu, má poškozený právo, aby ho škůdce dluhu zprostil nebo mu poskytl náhradu.“) Pokud jde o náhradu skutečné škody, platí (§ 2969 odst. 1 občanského zákoníku), že při určení výše škody se vychází z její obvyklé ceny v době poškození a zohlední se, co poškozený musí k obnovení nebo nahrazení funkce věci účelně vynaložit.

V řešeném případě došlo na straně vlastníka lesa těžbou stromů ke vzniku majetkové újmy (škody), která se jeví jako kombinace škody skutečné a ušlého zisku. Je totiž mimo pochybnost, že provedením těžby porostu v mytním věku došlo jak ke snížení hodnoty lesního pozemku ve srovnání se stavem před vznikem poškození, ovšem i k užití výnosu, který by se na straně vlastníka lesa při obvyklém běhu věcí dostavil. Použití obvyklých občanskoprávních zásad pro vyčíslení skutečné škody ovšem v tomto případě selhává. Judikatura totiž při vyčíslení skutečné škody vychází z toho, že při stanovení výše náhrady je nutné vycházet z nákladů, které je třeba vynaložit na uvedení věci do původního stavu, přičemž tyto náklady je nutno zjistit a stanovit objektivně a nezávisle na okolnostech souvisejících se škodnou událostí. V případě škody vzniklé neoprávněnou těžbou dřeva ovšem vyčíslení nákladů na uvedení pozemku do původního stavu není možné s ohledem na nemožnost naturální restituce (pozemek poškozený těžbou nelze opravit jako např. poškozený automobil). Pro takové případy počítá judikatura s tím, že vodítkem pro vyčíslení výše skutečné škody bude „výše nákladů, které jsou nutné k tomu, aby odškodnění bylo poskytnuto jinak než uvedením věci v předešlý stav (např. náklady na obstarání stejné nebo obdobné věci).“ Tento návod je ovšem značně schématický a jeho praktická aplikace v případě škod na lesních pozemcích a porostech může vyústit v rozsáhlé množství řešení, což odporuje principu právní jistoty.

Mj. i z tohoto důvodu je **postup stanovení výše škody způsobené neoprávněnou těžbou lesních porostů upraven zvláštním právním předpisem, kterým je vyhláška č. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích**. Při aplikaci tohoto předpisu se škoda vzniklá neoprávněnou těžbou dřeva projevuje shodně jako škoda způsobená krádeží dříví na pni, a to i kdyby bylo vytěžené dřevo vlastníkovi lesa vráceno. Již samotným faktem neoprávněné těžby bylo totiž dřevo znehodnoceno, neboť z hlediska ustanovení zákona č. 226/2013 Sb., o uvádění dřeva a dřevařských výrobků na trh, a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 995/2010, kterým se stanoví povinnosti hospodářských subjektů uvádějících na trh dřevo a dřevařské výrobky, jde o dřevo nezákonně vytěžené, které není možné uvést na trh, tedy zejména prodat. Výše škody by tedy měla být stanovena postupem podle § 13 ve spojení s § 8 odst. 1 vyhlášky č. 55/1999 Sb, jako hodnota mytní výtěže, tj. jako rozdíl mezi výnosem z prodeje dříví (určeným podle ceny surového dříví na odvozním

místě zjištěnou podle zákona č. 157/1994 Sb., o oceňování majetku), a hospodárně vynaloženými úplnými vlastními náklady na těžbu a soustředování dříví ze zničeného lesního porostu. Ve výpočtovém postupu použitým ve vyhlášce č. 55/1999 Sb. jsou náklady na založení následného lesního porostu zohledněny a nehradí se proto zvlášť.

Za škodu vzniklou neoprávněnou těžbou dřeva je možno považovat i ztrátu příspěvku na zmírnění dopadů kůrovcové kalamity v nestátních lesích za rok 2020. Tato škoda má povahu ušlého zisku a ve výpočtu podle vyhlášky č. 55/1999 Sb. není zahrnuta už z toho důvodu, že v době jejího vydání nebyl tento typ příspěvku vyplácen. Tomu, aby bylo nevyplacení příspěvku považováno za škodu, nebrání ani skutečnost, že na poskytnutí příspěvku není právní nárok, podstatné je, zda by při obvyklém běhu věcí byl příspěvek vlastníkovi vyplácen. Prokázání této skutečnosti je podmínkou úspěchu při uplatnění nároku.

Sousední vlastník se odpovědnosti za vzniklou škodu nemůže zbavit poukazem na skutečnost, že byl uveden v omyl o skutečných hranicích pozemku předchozím vlastníkem. V této souvislosti lze vyjít ze závěrů vyslovených Nejvyšším soudem ČR v rozsudku ze dne 28.2.2002 sp. zn. 25 Cdo 766/2000, byť byly vysloveny za předchozí právní úpravy a vztahovaly se ke skutkové situaci, kdy vlastník lesa vytěžil cizí stromy vyznačené k těžbě v dobré víře, že těží na vlastním pozemku a pozemková hranice nachází jinde, neboť v této (nesprávné) pozemkové hranici mu byl pozemek předán jeho předchozím uživatelem (nájemcem). Nejvyšší soud ČR uzavřel, že „žádný právní předpis neukládá nájemci pozemku povinnost, aby při ukončení nájemního vztahu vyměřoval či vytyčoval jeho hranice. Je proto v první řadě povinností vlastníka, aby si po skončení nájemního vztahu k pozemkům v případě pochybností ověřil rozsah svého vlastnického práva tak, aby při disponování vlastním majetkem neporušil práva vlastníků jiných“, přičemž „označení stromů vhodných k těžbě nezbavuje vlastníka lesního pozemku povinností respektovat vlastnické právo jiného a neopravňuje jej disponovat či těžit porosty ze sousedního pozemku.“ Povinnost vytyčit hranice pozemku při převodu vlastnictví není zákonem stanovena ani v současné době a naopak lze i nadále dovodit povinnost respektovat vlastnické právo jiného. Proto není důvod považovat citované závěry Nejvyššího soudu ČR za neplatné či překonané. I při existenci tvrzené dobré víry tedy v tazatelem popisované věci půjde o škodu způsobenou zaviněním, kterou je její původce povinen nahradit, byť formou zavinění bude (podle tazatelem uváděných okolností) „pouze“ nedbalost. Dobrá víra sousedního vlastníka, že provádí těžbu na svém pozemku, by za stávající právní úpravy mohla doznat promítnutí pouze při aplikaci moderačního práva podle § 2953 odst. 1 občanského zákoníku, opravňujícího soud, aby z dů-

vodů zvláštního zřetele hodných náhradu škody způsobenou z nedbalosti přiměřeně snížil.

JUDr. Ing. Martin Flora, Dr.
advokát

VE ZKRATCE

Škody zvěří

19. října uspořádal SVOL společně s Asociací soukromého zemědělství, Českou komorou odborných lesních hospodářů a spolkem Pro Silva Bohemica v Javorníku u Českého Dubu odborný seminář s názvem „Škody zvěří v kontextu legislativních povinností OLH a možností vlastníků menších lesních majetků – regionální zkušenosti“. Spolupřátající organizace přijaly usnesení, ve kterém opakovaně apelují na naléhavou nutnost změny zákona o myslivosti. Požadují, aby výše lovu všech druhů vyskytující se zvěře byla odvozována od objektivně a nezávisle zjišťovaného stavu lesa, aby plnění povinností uživatelů honiteb bylo ověřitelné, kontrolované a vynutitelné státní správou. Žádají, aby právo lovu bylo přiblíženo vlastníkům pozemkům, kteří na nich hospodaří a hranice minimální výměry vlastní honitby byla snížena na 250 hektarů. Volají také po umožnění lovu bio pásy či pásy nízké rostoucích plodin při styku hranice lesa a polí v šíři minimálně 10 metrů. (Kompletní stanovisko je k dispozici na str. 8).

Informace z jednání republikového výboru SVOL 23. listopadu

Republikový výbor se zabýval výsledky dosavadních jednání na ministerstvu ve věci přípravy nového dotačního titulu „Adaptace lesních ekosystémů na změnu klimatu“, aktuálními výstupy z projednávání Strategického plánu SZP na období po r. 2023, výsledky interního šetření v rámci SVOL k dostupnosti klesu pro energetické využití v následujících pěti letech v jednotlivých regionech, průběhem ekonomického šetření SVOL za rok 2020 (souhrnnou informaci přineseme v příštím vydání) a postupem ve věci Evropské strategie pro oblast lesnictví do r. 2030.

Republikový výbor schválil změnu dosavadního fungování společného obchodu se dřívím členů SVOL s tím, že stávající systém je již překonaný a je třeba mu dát novou přidanou hodnotu. Republikový výbor proto podpořil postupný přechod na obchodnický model a založení obchodní společnosti se 100% účastí SVOL. Současně také schválil vyhlášení výběrového řízení na pozici vedoucí/vedoucího připravované obchodní společnosti, která/ý převezme koordinaci společného obchodu po našem kolegovi Václavu Tomanovi chystajícím se na odchod do penze, a jeho úkolem bude zajistit transformaci systému a jeho efektivní chod. Podrobnosti výběrového řízení jsou uvedeny na str. 10.

Petice SVOL za podporu dobrovolného sdružování vlastníků lesů a zajištění trvale udržitelného hospodaření v malolesích i do budoucna

SVOL je iniciátorem petice, která se obrací na vládu a parlament s žádostí, aby vzaly na vědomí význam obhospodařování lesů malých výměr v souvislosti s klimatickou změnou a co nejdříve přijaly změnu legislativy umožňující dobrovolné sdružování vlastníků lesů, zejména formou tzv. službových spolků, které by těmto drobným vlastníkům pomáhaly se zajištěním pěstebních a těžebních činností, nákupem sazenic, prodejem dřeva, ale třeba i poradenstvím při získávání finančních podpor na správu lesa. Právě současná kůrovcová kalamita odhalila nefunkčnost modelu státní správy lesů i neefektivního systému činnosti odborného lesního hospodáře. Vlastníci lesů malých výměr tak zůstali prakticky bez jakékoliv pomoci státu při ochraně lesů i následné obnově a výchově lesních porostů. Pomozte nám společně jejich situaci změnit!

Plné znění petice a petiční archy jsou k dispozici na webu SVOL v sekci Petice – aktuálně k podpisu. K petici se lze připojit do 30. ledna 2022.

PEFC

Zachování tržního prostředí je základní podmínka trvalé udržitelnosti

Ing. Jaroslav Rygl
*1964 v Jihlavě

Jaroslav Rygl vystudoval v letech 1978–1982 Gymnázium v Jihlavě a pokračoval studiem Lesnické fakulty Vysoké školy zemědělské v Brně, které úspěšně zakončil v roce 1986.

V letech 1986–1991 působil jako provozní inspektor v Jihomoravských státních lesích, na lesním závodě Jihlava. V období 1991–1992 byl ředitelem lesního závodu Ledeč nad Sázavou Východočeských státních lesů, Od roku 1992 působí v Lesní společnosti Ledeč nad Sázavou a.s., kde zastává pozici předsedy správní rady.

Dále je viceprezidentem České asociace podnikatelů v lesním hospodářství, členem vědecké rady Lesnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně a působí také jako soudní znalec v oboru ekonomika, ceny a odhady, lesní hospodářství.

Od 22. září 2021 je předsedou PEFC ČR.

Certifikační systém PEFC využívají vlastníci a správci lesů na zhruba 70% rozlohy lesů v České republice. Kromě primárního ověření udržitelnosti lesnického hospodaření je také stále více žádaným potvrzením původu výrobku, které přináší certifikovaným firmám ve spotřebitelském řetězci obchodní výhody na globálním trhu s dřívím. V prostředí přísné české lesnické legislativy se často skloňuje význam a přínosy certifikace. Ta ale není jedinou aktivitou tohoto sdružení, které je aktivní i v oblasti lesníky často opomíjené komunikace s veřejností a propagace lesnictví.

V září letošního roku byl předsedou PEFC ČR zvolen Jaroslav Rygl, kterého jsme se ptali například na budoucí roli PEFC v mnoha oblastech působení této organizace, ale také na aktuální téma jako dopady kúrovcové kalamity nebo evropských strategických dokumentů na české lesnictví.

Bylo těžké se rozhodnout, zda kandidovat na předsedu PEFC ČR?

Musím se přiznat, že ne. PEFC je velmi dobře zavedená mezinárodní organizace v České republice s kvalitním personálním obsazením a odpovídajícími národními standardy. Spíše jsem to bral jako výzvu přispět ke změně pohledu veřejnosti a politiků na lesní hospodářství v ČR.

S jakými cíli a vizemi se předsednictví ujímáte a v čem by dnešní role PEFC měla být jiná?

Role PEFC je daná mezinárodními standardy. Naší rolí je tedy prostřednictvím nezávislé pozice PEFC, ověřovat způsob a správné postupy při obhospodařování lesních majetků v souladu se schválenými národními standardy pro Českou republiku. Tyto vychází z mezinárodních standardů, platné národní legislativy a respektují základní princip zachování udržitelného hospodaření v lesích. Dalším úkolem je, prostřednictvím certifikace spotřebitelského řetězce (C-O-C), prokázat spotřebiteli, že konečný výrobek pochází z lesů, v nichž se hospodář trvale udržitelným způsobem. Na tom se nedá nic zásadního měnit, to

je dané. To neznamená, že tu nejsou nové výzvy a příležitosti. Moderní společnost si stále více uvědomuje význam environmentálních služeb lesů a klade na lesní hospodářství v tomto ohledu stále větší požadavky. Naším cílem je proto zohledňovat tyto požadavky v národních standardech a zároveň i pracovat na vytváření podmínek, aby tato celospolečenská potřeba byla naplněna. Velmi dobře si uvědomujeme, že dlouhá léta si lesní hospodářství v ČR, reprezentované vlastníky lesů, nárokovalo pouze zlomek toho, kolik environmentálních i sociálních služeb vyprodukovalo. To je zcela odlišné např. od zemědělství. Pokud si chce společnost objednat jinou formu a obsah plnění těchto služeb musí být připravena i za toto přiměřeně zaplatit. Doposud byl vlastník lesa z více jak 90% závislý na jediném příjmu, a to byl příjem z prodeje dřeva. Pokud bude společenská objednávka jiná a omezí se tím vlastníkoví lesa příjem z produkční části, bude jistě spravedlivé mu tuto újmu kompenzovat v platbě za ostatní, doposud nematerializované služby. To je i výzva pro PEFC. Dnes nemáme žádná kritéria, jak tyto služby ohodnotit a kompenzovat. Není ambicí PEFC je vytvořit, ale chceme přispět k tomu, aby tu byly podmínky k jejich tvorbě a aplikaci. To znamená, že chceme využít širokou platformu v rámci členů PEFC a iniciovat vypracování metodiky a pravidel pro výplatu příspěvku vlastníků lesů za poskytnutí environmentálních služeb. Pokud má environmentální politika v lesním hospodářství tak širokou podporu u všech zástupců politických stran i veřejnosti, tak jsou si nepochybně všichni vědomi toho, že bude nezbytné naplnění těchto cílů finančně podpořit, třeba právě změnou pravidel pro vyplácení příspěvků na hospodaření v lesích.

Jste přesvědčen o smysluplnosti certifikace českých lesů?

Na tuto otázku jsem již z větší části odpověděl. Úkolem PEFC není suplovat státní správu. Ta má především úlohu správní, to znamená dohlížet na dodržování legislativy a vytvářet ze své pravomoci dané legislativou podmínky pro udržitelnost lesního hospodářství. Naše role spočívá spíše v tom jemnějším pohledu na hospodaření v lesích jednotlivých vlastníků, a to jak významně se vlastníci lesa svým hospodařením podílí na uspokojování veřejných služeb a dodržuje předepsané procesy. Za to získá certifikát s mezinárodní kredibilitou.

Jak hodnotíte dosavadní aktivity PEFC jak na poli samotné certifikace, ale třeba i v oblasti komunikace a propagace?

S ohledem na personální kapacitu a rozpočet PEFC ČR jsou aktivity, komunikace a propagace na velmi vysoké úrovni. Je to odraz entuziasmu těch několika málo lidí, kteří PEFC ČR reprezentují. Přiznám se, že zejména to mě přesvědčilo přijmout kandidaturu na předsedu. Těší mě pozitivní přístup a podpora všech subjektů zapojených ve spotřebitelském řetězci, které podstoupili certifikaci v rámci pravidel PEFC ČR. Momentálně je zřejmě nejviditelnější spolupráce na obnově lesů s Bauhausem ČR, ale tím nemůžeme upozadit i ty ostatní. Nejsou sice tak mediálně zřetelné, ale mají vysokou edukační hodnotu pro celou naši veřejnost a zejména tu nejmladší generaci, která si tímto tvoří k našemu oboru kladný vztah. Stále mám pocit, jako bychom se nezbavili obrazu, kdy hajný vyhání z lesa stařenku s nůši klestu.

V letošním roce se roční poplatek za PEFC certifikaci lesů zvýšil ze dvou na tři koruny za hektar. Co jsou hlavní důvody tohoto kroku?

Jak jsem již zmínil, rozpočet PEFC ČR je skutečně skromný. Navíc jsme součástí mezinárodní organizace, což nese i povinnost příspěvku na tuto organizaci. Entuziasmus je úžasná vlastnost, ale ten zápal vše neobsáhne. Dlouhodobě jsme drželi příspěvek na úrovni 2 Kč za hektar. Inflace za tu dobu výrazně překročila 50 %. Myslím, že i při tom zvýšení jsme reálně stále pod výchozí úrovní. Věřím, že to vlastníci pochopí.

Systém certifikace je založen na spolupráci s nezávislými auditory. Jak hodnotíte tuto spolupráci a které poznatky z auditů posledních několika let považujete za nejpodstatnější?

Jsem v čele PEFC teprve několik týdnů, abych se k této otázce mohl kvalifikovaně

vyjádřit. Nicméně mám pasivní zkušenost, neboť společnosti v našem holdingu jsou pravidelně certifikovány a tato zkušenost je pozitivní.

Systémem PEFC je v ČR certifikováno přibližně 70% lesů. Část z nich byla významně zasažena kúrovcovou kalamitou. Lze u těchto majetků stále hovořit o trvale udržitelném hospodaření v lesích?

Nepochybně! A děkuji za tuto otázku. To, že bylo krátkodobě vytěženo dříví z větší plochy, než odpovídá našim dlouhodobým standardům z důvodu abiotických a biotických faktorů (sucho a kůrovci), přece neznamená, že tyto plochy přestaly plnit funkci lesa. To není exploatační úmyslná těžba. Koneckonců nám jen příroda ukázala, kde jsou slabá místa našeho hospodaření v lesích. A poučili jsme se, doufám... Součástí udržitelnosti je tyto plochy obnovit a já nepochybuji, že všechny budou v krátkém čase opět plnit všechny svoje funkce tak, jak to odpovídá obsahu pojmu „udržitelné lesní hospodářství“.

Sdružení je součástí mezinárodní organizace certifikující 300 mil. ha lesů. Reaguje podle Vašeho názoru PEFC International adekvátně na současné hrozby spojené s klimatickou změnou nebo opatřeními připravovanými v tomto kontextu Evropskou unií?

Je potřeba připomenout, že PEFC International nepůsobí pouze na území EU. Tím se liší i národní standardy. V některých částech světa je certifikace PEFC jedinou zárukou, že nedochází k exploatačním těžbám, to je to minimum, které je potřeba zajistit, aby tu byly nadále zachovány předpoklady pro fixaci CO2 lesními porosty. V podmínkách EU i s ohledem na společenskou objednávku a politiku EU národní standardy plně odpovídají těmto parametřům a při pravidelných aktualizacích reagují na všechny změny.

Na certifikaci lesů navazuje certifikace spotřebitelského řetězce. Jak si PEFC v tomto segmentu stojí a jak se mu daří oslovovat nové subjekty?

PEFC si v této oblasti vede dobře, nicméně je naší ambicí členskou základnu ve zpracovatelském řetězci nadále posilovat. Zpracovatelé si velmi dobře uvědomují svoji společenskou odpovědnost a sami se na nás obracejí s žádostmi o certifikaci. Přináší jim to i obchodní výhodu, neboť certifikované výrobky jsou již standardem úspěchu na trhu. Daří se nám proto získávat nové subjekty, za rok 2020 vzrostl v České republice počet firem v PEFC spotřebitelském řetězci o 10% na současných celkových 278 společností.

Aktuálním evropským dokumentem, který získal velkou pozornost mezi odbornou veřejností je Lesní strategie EU. Existuje nějaké společné stanovisko na úrovni PEFC International k tomuto dokumentu a jaká rizika příležitosti v něm spatřujete z pohledu lesnicko-dřevařského sektoru v ČR a jak vnímáte návrh na vznik evropské certifikace přírodě bližšího hospodaření?

To je velmi obsáhrné téma. Stručně řečeno, každá strategie takové významné instituce jako je EU je příležitostí. Je však nutno tyto strategie tvořit na základě kvalitních podkladů. V tomto případě na analýze stavu lesů v jednotlivých regionech. Je nutné přihlídnout k lokálním přírodním a ekonomicko-sociálním podmínkám. Jedině takto pojatá strategie respektující diferencované podmínky jednotlivých lokalit a regionů může být úspěšně naplněna. Ambice centrální instituce nadiktovat jednotnou aplikaci na rozdílné podmínky se vždy setká s jistou mírou odporu a stane se neproveditelnou. Přitom možnost následné implementace je základním předpokladem dobré strategie. PEFC International k této strategii vydal spolu s řadou dalších významných lesnických organizací své stanovisko v němž tyto obavy prezentuje. Další obavy vzbuzuje zásadní upřednostňování environmentálního pilíře před sociálním a ekonomickým se všemi konsekvencemi a tvorbou nového certifikačního systému lesů. Přičemž právě stávající dobrovolné a robustní systémy jako jsou PEFC a FSC mohou být základem pro provádění smysluplných politik EU v oblasti lesnictví, neboť mají dlouholeté odborné znalosti a zkušenosti s certifikačními procesy

udržitelného obhospodařování lesů a jsou přizpůsobeny lokálním podmínkám. Místo budování nového systému má EU možnost přispět ke zlepšování zaběhnutých certifikačních systémů definováním základních požadavků udržitelného hospodaření v lesích, které by tyto systémy začlenily do svých standardů. Dalším krokem by měl být požadavek na vzájemné uznávání těchto systémů, neboť by to zjednodušilo administrativu a ušetřilo náklady související s dvojitou certifikací u řady vlastníků lesů i zpracovatelských subjektů.

Považujete za součást trvalé udržitelnosti i zachování tržního prostředí v LH?

Jednoznačně! Dokonce je to základní podmínka trvalé udržitelnosti. Lesní hospodářství se žádným způsobem neliší od jiných oborů. Má stejná pravidla jako jakýkoliv jiný obor národního hospodářství. Existuje zde vlastnictví všech forem, existuje zde výroba, produkce zboží a služeb a na druhé straně je poptávka, která se dnes neomezuje pouze na produkci dřeva, ale i produkci environmentálních a sociálních služeb. Zachování tržního prostředí je nutné pro udržení konkurenceschopnosti i efektivní alokaci. Vedle toho zde existují jako v jiných oborech externality. Z povahy věci jsou to více externality pozitivní než negativní na rozdíl od oborů energetických, průmyslových a dopravy. To jediné je rozdílné a je to i příležitost tyto externality kvalifikovat i kvantifikovat, v tomto ohledu je před námi ještě dlouhá cesta.

PEFC je zjednodušeně certifikací trvalé udržitelnosti v lesích. Ta má svou podstatnou část přímo v nakládání s lesy, ale například i v sociálně pracovní oblasti. Jak v dnešní době vnímáte trvalou udržitelnost v lesích a která témata by měla být akcentována?

Trvalou udržitelnost v lesích vnímám jako schopnost trvalé existence lesa v druhové, prostorové a časové úpravě odpovídající danému stanovišti, odolnému proti abiotickým i biotickým činitelům, technicky pěstován tak, aby produkoval maximální objemovou produkci a kvalitu, která by vlastníku lesa přinesla minimálně prostředky na prostou reprodukci. Jinými slovy, aby vlastník lesa nebyl zcela odkázán na veřejné zdroje, neboť jakákoliv změna v poskytování těchto zdrojů může ohrozit udržitelnost. Je potřeba si uvědomit, že reprodukční doba lesních dřevin je v řádu desítek let. Volební období je čtyřleté. Proces trvalé udržitelnosti při plnění výše uvedených parametrů si vyžaduje kvalifikovanou pracovní sílu. Lidské zdroje a jejich kvalita jsou základním předpokladem fungování lesního hospodářství. Akcentovat by se proto měl systém vzdělávání na všech úrovních, včetně zvýraznění edukační činnosti již na základním stupni, čemuž organizace PEFC ČR také přispívá. Není možné připustit, aby například v některých okrajových oblastech ČR, kde po dlouhou dobu hrálo lesní hospodářství klíčovou sociálně pracovní roli, tuto ztratilo bezdůvodným rozšiřováním bezzásahových ploch lesů.

Z evropských dokumentů je zjevné, že by lesy měly hrát zásadní roli v adaptaci na klimatickou změnu i snižování emisí CO2. Jak bude na tyto trendy reagovat PEFC v České republice?

PEFC v České republice má nastaveny národní standardy a požadavky na spotřebitelský řetězec plně v souladu s touto rolí. Les trvale tvořivý produkci kvalitní dřevní suroviny je pozitivním prvkem podílejícím se na snižování emisí CO₂. Akumulace CO₂ ve výrobcích ze dřeva je z jednou z podstatných možností, kdy můžeme pozitivně zasáhnout do koloběhu uhlíku. V této souvislosti je potřeba si uvědomit, že les bezzásahový akumuluje CO₂ pouze do té doby, než se přiblíží stádiu lesa klimaxového, ten má z již teoretické podstaty věci neutrální uhlíkovou bilanci.

Na místě je i podpora dřezozpracujících podniků a lokálního zpracování dřeva, přičemž naší ambicí je přispět ke snížení dopravní vzdálenosti mezi místem produkce a zpracováním, a tím vylepšit uhlíkovou bilanci. Nástroje, jak toho dosáhnout při plném respektování tržního prostředí existují.

Tento rozhovor je převzat z časopisu Lesnická práce, říjen 2021, autor Jan Příhoda

LOS AKTUÁLNĚ

Likvidace klestu z pohledu ochrany lesa a bilance živin

Lesnický provoz každoročně vynakládá nemalé finanční prostředky na likvidaci klestu po těžbě. Důvodem je nejen příprava mytín pro výsadbu, ale rovněž obava z možného namnožení lýkožrouta lesklého – *Pityogenes chalcographus* (L.), obávaného škůdce mladých smrkových porostů. Význam lýkožrouta lesklého lze doložit i tím, že je jedním z kalamitních škůdců dle vyhlášky Ministerstva zemědělství ze dne 29. dubna 1996 č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní strážce, v platném znění. Přitom donedávna nebylo nikde zhodnoceno, jaký vliv má ponechání atraktivních těžebních zbytků na populační hustotu a následné riziko napadení sousedních mladých porostů. Exaktní data však nebyla dlouho k dispozici. **Je obecně tradováno, že na pasekách s atraktivním klestem jsou velmi vhodné podmínky pro namnožení lýkožrouta lesklého, v důsledku čehož může lokální populace prudce narůst. Skutečně k tomu ale dochází?** Při hledání odpovědi na tuto otázku jsme vycházeli z následující hypotézy:

- Na pasece s ponechaným atraktivním klestem (z podzimní a zimní, příp. časně jarní těžby) byl předpoklad, že v jarním rojení budou nižší odchvy do feromonových lapačů, protože část nalétávajících jedinců (neznámo jak velkou) zachytí právě atraktivní klest, který bude napaden.
- Na pasece s ponechaným atraktivním klestem se v letním rojení předpokládalo, že ve feromonových lapačích budou vyšší odchvy, protože klest už nebude atraktivní (vzhledem ke slabým dimenzím velmi rychle vyschne a přestane být atraktivní) a dospělci l. lesklého, kteří se v klestu vyvinuli (1 generace) budou feromony v lapačích lákáni.
- Na pasece s odstraněným klestem lze v jarním rojení očekávat vyšší odchvy ve feromonových lapačích, protože bude chybět přirozená konkurence (atraktivní klest) a v letním rojení lze očekávat nižší odchvy, protože nedošlo k namnožení populace na atraktivním klestu.

Sledování proběhlo v průběhu dvou let (2006 a 2007) v oblasti Brd. Pro sledování byly vybrány 3 typy pasek, každá o rozloze cca 0,5 ha:

- paseka s atraktivním klestem;
- paseka s odstraněným klestem (páléním);
- starší paseka, kde nebyl přítomen žádný atraktivní materiál a současně se nedala předpokládat ani atraktivita čerstvě odkrytých mladších porostů (do určité míry se dal očekávat obdobný stav jako na pasece s odstraněným klestem, ale původně se v atraktivním klestu mohl l. lesklý namnožit).

Výsledky sledování se v jednotlivých letech téměř nelišily. V prvním roce sledování na pasekách s atraktivním klestem bylo odchyceno do feromonových lapačů v průměru téměř 87 tis. l. lesklých, zatímco na pasece s odstraněným klestem to dělalo 105 tis. l. lesklých. Nejnižší průměrný odchyt byl zaznamenán na staré pasece – cca 76 tis. l. lesklých. Potud vše odpovídá našim předpokladům. Avšak v letním rojení bylo na pasece s atraktivním klestem odchyceno v průměru na jeden feromonový lapač pouze 24,5 tis. l. lesklých, zatímco na pasece s odstraněným klestem to bylo 31,5 tis. l. lesklých. Opět nejnižší průměrný odchyt byl dosažen na staré pasece, a to pouze 5 tis. jedinců l. lesklého. V letním rojení se tedy nenaplnil předpoklad, že by na pasece s ponechaným atraktivním klestem došlo v letním rojení k navýšení odchytů. V relativních hodnotách představoval průměrný odchyt na pasece s ponechaným klestem v jar-

ním rojení 78,0% a v letním rojení 22,0%, zatímco na pasece s odstraněným klestem v jarním rojení 76,8% a v letním rojení 23,2% (na staré pasece to bylo v jarním rojení 93,6% a v letním rojení 6,4%). Právě z relativních čísel je na první pohled patrné, že rozdíl v populační hustotě na pasece s atraktivním klestem a s odstraněným klestem je nepatrný a i tento drobný rozdíl je v rozporu s hypotézou.

V druhém roce sledování se výsledky prakticky ve svém důsledku od prvního roku sledování příliš nelišily. I zde byl nejvyšší průměrný odchyt dosažen v jarním rojení na pasece s odstraněným klestem, a to ve výši téměř 53 tis. l. lesklých a v letním rojení 22 tis. l. lesklých. Na pasece s atraktivním klestem přitom činil v jarním rojení průměrný odchyt 36 tis. l. lesklých a v letním rojení pak 14 tis. Na staré pasece to bylo v jarním rojení 40 tis. l. lesklých, tedy o něco více než na pasece s atraktivním klestem, a v letním rojení 11,5 tis. l. lesklých. V relativních hodnotách jsou průměrné hodnoty odchytů v tomto roce ještě vyrovnanější. V jarním rojení činí na pasece s atraktivním klestem z celkového odchytu 72,4 % (v letním rojení 27,6%), na pasece s odstraněným klestem to bylo v jarním rojení 70,7% (a v letním rojení 29,3%) a na staré pasece pak v jarním rojení 77,6% (v letním 22,4%). Je tedy patrné, že žádné výrazné rozdíly ve změnách populační hustoty l. lesklého v důsledku likvidace klestu nejsou na základě našeho sledování prokazatelné. V průběhu obou let sledování nebyly zjištěny žádné významné rozdíly v poměru pohlaví zachycených lýkožroutů lesklých. V průběhu téměř všech kontrol tvořil podíl zachycených samců 40-50%, pouze výjimečně klesl i na úroveň zhruba 35 %. Nelze tedy nalézt souvislost mezi přítomností klestu nebo jeho likvidací na poměr pohlaví zachycených ve feromonových lapačích.

Závěrem je tedy možné konstatovat, že likvidace klestu nemá významnější vliv na populační hustotu lýkožrouta lesklého. Efektivita těchto opatření z pohledu ochrany lesa je minimální. Předpoklady zmíněné v úvodu tohoto článku se nenaplnily. Nevylučujeme pochopitelně možnost, že v některých případech, zejména v kalamitním stavu, při gradaci lýkožrouta lesklého, může likvidace atraktivního klestu jako potencionálního zdroje nové generace sehrát svoji úlohu. **Právě při současně kůrovcové kalamitě je výrazné potlačen význam l. lesklého, vyskytuje se jako doprovodný druh l. smrkového a je třeba napnout všechny síly k potlačení l. smrkového a netříštit síly.** V naprosté většině případů je pálení nebo štěpkování z pohledu ochrany nadbytečné. Ani atraktivní klest při kontrolách nebyl shledán napadeným, stejně jako okolní mladé porosty. Riziko napadení okolních mladých porostů v případě ponechání atraktivního klestu na pasekách je tedy minimální. Absence nebo prezence atraktivního klestu nemá vliv ani na poměr pohlaví v odchycích, který je více méně stabilní; poměr zachycených samců se v průměru pohybuje mezi 40–50 %.

Nakládání s klestem není významné jen z pohledu ochrany lesa. Velmi důležité je i pro zachování trvalé udržitelnosti lesního hospodářství z hlediska zachování obsahu živin v lesních ekosystémech. Klest, respektive těžební zbytky představují v mytních porostech pouze malý podíl celkové biomasy, obvykle je to méně než 10–15 % celkové hmoty. Na druhou stranu je v kůře větví a asimilačních orgánech obsažena velká část základních živin – může jít o více než polovinu celkové zásoby dusíku a fosforu a více než třetinu celkové zásoby bazických prvků (vápníku, draslíku a hořčíku). Při odvozu veškerého nehrubí ze smrkového porostu tak připravíme lesní ekosystém oproti využití pouze kmenů až 320 kg dusíku, 28 kg fosforu, 172 kg draslíku, 220 kg vápníku a 30 kg hořčíku na ha. Již v šedesátých letech minulého století bylo řadou autorů prokázáno, že „stromová metoda“ těžby,

Holina se spáleným klestem. Foto: archiv VÚLHM

Holina s ponechaným klestem. Foto: archiv VÚLHM

při které je vyvážena veškerá nadzemní biomasa, vede k narušení živinové bilance a na chudších stanovištích k rychlé degradaci a acidifikaci lesních půd. Kompletní likvidace a vyvezení klestu vede pochopitelně ke stejnému výsledku. V podmínkách střední Evropy je navíc nutné přihlédnout k tomu, že na významná část území našich lesů je stále ještě vystavována spadu látek, který překračuje hranice kritické zátěže jak z hlediska acidifikace, tak zejména z hlediska depozice nutričního dusíku.

V nedávné studii jsme hodnotili **rizika odvozu klestu na základě chemických vlastností lesních půd podle jednotlivých cílových hospodářských souborů.** Na základě současných půdních vlastností lze rizika při využívání těžebních zbytků hodnotit jako mírná (bez rizika není žádný CHS) pouze v cílových hospodářských souborech 19, 25, 29, a 35, tedy asi 7 % území lesů. I na takovýchto lokalitách doporučujeme využívat lesní těžební zbytky maximálně ze dvou třetin. Je nicméně zřejmé, že při nakládání s klestem je nutné zohlednit i technologická hlediska, aby byla technicky umožněna řádná obnova lesa a péče o výsadbu. Shrnování klestu na hromady či do řad může v některých případech obnovu komplikovat. Spalování klestu znamená částečnou ztrátu živin při procesu hoření i následném vyplavení z popela, ochuzení půdy o organický materiál a v neposlední řadě i riziko požárů. Asi nejvhodnější štěpkování těžebních zbytků a jejich rozproštění po ploše či jejich drcení a částečné zapracování do půdy frézami představuje pro vlastníky finanční zátěž. Nadměrné množství štěpky může v některých případech komplikovat následné zalesnění. Do procesu pochopitelně výrazně vstupují

i možnosti využití mechanizace v různých typech terénů a stanovištních podmínkách. Z těchto i z ekonomických důvodů nelze vyvážení klestu vždy zcela eliminovat. V CHS se středním rizikem (23, 41, 45) a vysokým rizikem (21, 27, 41, 43, 47, 55, 57, 59) doporučujeme využívat lesní těžební zbytky pouze omezeně, zajistit si pro konkrétní lokality předchozí analýzy půdy (zde je možnost využití poradenských služeb VÚLHM), z lesních porostů nevyvážet více než polovinu (střední riziko)/třetinu (vysoké riziko) klestu, ostatní v optimálním případě štěpkovat, případně zapracovat půdní frézou. Je také nutno počítat s nutností doplnění živin formou přihnojení při výsadbě, v odůvodněných případech i chemickou meliorací středně starých a dospělých lesních porostů. Uvedená studie hodnocení rizika odvozu klestu na základě chemických vlastností lesních půd vyjde v nejbližší době jako certifikovaná metodika v Lesnickém průvodci 3/2021 a bude dostupná na webových stránkách VÚLHM. Je na každém lesníkově, aby zvážil vhodný způsob nakládání s klestem jak z hlediska ochrany lesa, zachování obsahu živin, technologických, ekonomických i dalších kritérií. **Z našich dosavadních výsledků vyplývá, že z hlediska ochrany lesa proti lýkožroutu lesklému nehraje ponechání klestu na pasekách zásadní riziko, z hlediska zachování obsahu živin v lesních půdách je vliv ponechání těžebních zbytků jednoznačně pozitivní.**

Doc. Ing. Petr Zahradník, CSc.
Ing. Marie Zahradníková
Doc. Ing. Vít Šrámek, Ph.D.
Výzkumný ústav lesního hospodářství
a myslivosti, v. v. i.
Lesní ochranná služba

ČSOP: Musíme rozumně hospodařit v celé krajině

Společný zájem - nezbytnost komplexní péče o kulturní krajinu a podpora udržitelného života - přivedl SVOL k bližší spolupráci s Českým svazem ochránců přírody. Jak by mohla vypadat z pohledu této organizace? A jak zlepšit vzájemnou komunikaci mezi ochránci přírody a vlastníky lesů? Na otázky odpovídali předseda Svazu Ing. Libor Ambrozek a jeho místopředseda Ing. Karel Kříž.

ČSOP má dlouhou historii sahající až do osmdesátých let minulého století. Co patří mezi hlavní cíle a priority organizace dnes?

LA: Máte pravdu, Český svaz ochránců přírody vznikl v roce 1979. Ale ve skutečnosti je tady mnohem déle. Navázal totiž na mnohem starší, komunisty zakázanou ochránářskou organizaci TIS. Strana si tehdy myslela, že když založí novou organizaci, dostane ji pod svou kontrolu. To se jí naštěstí nikdy nepodařilo, o čemž svědčí i fakt, že ČSOP byla první organizací, která se v listopadu 1989 přihlásila k události na Národní třídě a podpořila studenty. To bylo 18. listopadu 1989 na právě probíhajícím sněmu ČSOP. Ale k vaší otázce, tedy prioritám Svazu. Jsme největší členskou nevládní organizací v ČR v oblasti ochrany přírody, v současné době máme kolem 7 tisíc členů, z toho 1,5 tisíce dětí. Takže i naše aktivity jsou široce rozkročené v celém spektru činností. Ty základní jsou programy na ochranu biodiverzity, pozemkové spolky, péče o přírodně cenná území, záchranné stanice pro zraněná zvířata, práce s dětmi a mládeží v oddílech mladých ochránců přírody či v rámci celostátních soutěží Zlatý list a Ekologická olympiáda, osvěta veřejnosti prostřednictvím sítě ekocenter nebo koordinace celosvětové akce Uklidme svět.

Kde vidíte hlavní témata budoucí spolupráce se SVOL?

KK: Se SVOLem vlastně spolupracujeme už dnes. Aktuálně především v rámci společné snahy o novelizaci mysliveckého zákona, který jednoznačně znevýhodňuje vlastníky a hospodáře, kterým vznikají obrovské škody spárkatou zvěří na mladých lesních porostech. A nejen to, díky neúnosnému tlaku zvěře není možné pracovat na přeměně smrkových porostů po kalamitě na budoucí stabilní smíšené lesy. Z našeho ochránářského pohledu pak díky této situaci dochází i ke ztrátě biodiverzity lesních ekosystémů. A právě oblast biodiverzity lesa a krajiny obecně je možné považovat za další společné téma. Každý lesník či ochránář ví, že pouze zdra-

Ze setkání zástupců SVOL a ČSOP ve Žďáru nad Sázavou

vý les se dožije toho správného věku, kdy může vydat plody práce několika generací lesníků. A zároveň jen ve zdravém a druhově i věkově pestrém lese roste a žije široké spektrum druhů, které společně tvoří to, čemu říkáme vysoká biodiverzita. Široké téma je i oblast osvěty veřejnosti. Bez podpory veřejnosti se dnes neobejdeme. Žijeme, chvála Bohu, už přes 30 let v demokracii a právě veřejnost je základním hybatelem řady věcí. Dobrých i těch špatných. Je proto třeba se naučit lidem vysvětlovat, co chceme, proč je nutné, aby příroda a životní prostředí obecně zůstaly zachované nejen pro ně, ale především pro jejich děti a vnuky. A v tom máme se SVOLem určitě společný úkol.

Hospodářská funkce lesů a ochrana přírody se nevyklučují. Souhlasíte? A za jakých podmínek?

LA: Jednoznačně ano. Také proto našich více jak 300 základních organizací hospodaří na několika tisících hektarech

půdy. Kosíme orchidejové loky, paseme ovce, krávy, koně, ale třeba i jaky. Sázíme remízy, aleje, lesy. Pečujeme o staré odrůdy ovocných dřevin. ČSOP rovněž koordinuje v České republice pozemkové spolky, které se na péči o krajinu a o pozemky přímo zaměřují. Zároveň ale ctíme i to, že jsou místa, která je třeba přírodě ponechat. V tom se ale předpokládám také shodujeme, protože kdo byli první ochránáři v naší zemi – osvícení vlastníci, díky kterým se podařilo do dnešních dnů zachovat takové perly, jako třeba Žofínský nebo Javořínský prales či prales Mionší. Je třeba si ale uvědomit, že přírodu nelze zavřít jen do rezervací a myslet si, že tam

se nám zachová. Opak je pravdou, tyhle malé ostrůvky samy o sobě nepřežijí. Musíme tedy hospodařit rozumně v celé krajině. A příkladů, že to jde, se i u nás najde dost. Třeba Arcibiskupství pražské, které díky svému přístupu k šetrné péči o les v oblasti Rožmitálu pod Třemšínem dostalo v roce 2018 cenu Agentury ochrany přírody a krajiny. Myslíme, že právě graduující kůrovcová kalamita by měla být pro všechny dostatečným ponaučením, že „větru a dešti se poručit nedá“. O tom, že orientace na smrkové monokultury je dlouhodobě značně rizikový podnik, se hovoří snad 30 a více let. A přesto se v této oblasti mnoho neudělalo. Zisk a víra v tradiční obranné prostředky proti kůrovci byly silnější. Pak stačilo pár suchých let a Všechno je jinak. Naše krajina střední Evropy je už několik tisíc let krajinou, kde se hospodaří. Pouchme se tedy z minulých i současných chyb a dělejme to s rozumem.

Domníváte se, že veřejnost dostatečně vnímá, že nestátní vlastníci prostřednictvím svého majetku poskytují v rámci mimoprodukčních funkcí lesa společnosti služby - a že tyto služby pro ně znamenají finanční zátěž?

KK: Myslíme si, že veřejnost si obecně málo uvědomuje, že není samozřejmostí jít do lesa na houby nebo jen tak na procházku. Jak jsem již říkal, i naše organizace pečuje o pozemky a s veřejností se tak setkáváme každý den. A věřte, že ne vše, co děláme, se veřejnosti nutně líbí. Právě proto je potřeba s ní pracovat a vysvětlovat, jak je důležité mít kolem sebe zdravou a pestrou přírodu. A taky, že to něco stojí.

Jednou z činností ČSOP je realizace naučných stezek pro veřejnost. Jak v této souvislosti vnímáte situaci s ohledem na probíhající kůrovcovou kalamitu? A čeho si ceníte na spolupráci s vlastníky nestátních lesů?

LA: ČSOP provozuje řadu naučných stezek, snažíme se zpřístupnit veřejnosti známé, ale i méně známé lokality, například v okolí velkých měst. Většina z nich vede spíše loukami nebo kolem mokřadů, úseků ve smrkových porostech není příliš mnoho. Rozumíme ale obavám vlastníků o bezpečnost návštěvníků, ale i obavám z případných soudních sporů. Právo na vstup do krajiny, zakotvené v Listině práv a svobod, je velmi významné a je třeba stále vysvětlovat lidem, že to v řadě zemí vůbec není samozřejmost a měli by si toho považovat. A také se podle toho chovat. Rostoucí pohyb lidí v lesích, především cyklistů, ale i vozidel a čtyřkolek, působí řadu problémů a v případě jeho dalšího nárůstu, ale hlavně nedodržování základních pravidel slušného chování, se možná místy nevyhneme určitým omezením.

Jak je z vašeho pohledu vhodné nastavit nebo vylepšit komunikaci mezi vlastníky lesů a ochránci přírody?

LA: Určitě je potřeba spolu více mluvit. Až když se lidé osobně setkají, zjistí, že se jejich názory na danou problematiku neliší zdaleka tolik, jak by se mohlo zdát z mediálních prohlášení nebo příruček. To ostatně ukázalo i říjnové setkání představitelů ČSOP s vedením SVOL.

Z jakého vývoje spolupráce se SVOL byste měl skutečně osobní radost například za rok touto dobou?

KK: Byli bychom velmi rádi, kdyby se podařilo v dohledné době uzavřít dohodu

pokračování na str. 9 >>

Usnesení

organizací spolupřátelujících seminář

**„Škody zvěří v kontextu povinností OLH a možností menších vlastníků lesů“
dne 19. 10. 2021**

Východiska:

- Při současných nadměrných početních stavech spárkaté zvěře, které na většině území ČR brání odrůstání přirozené i umělé obnovy, není možné obnovit pestré a stabilní lesy. Nyní vše umocňuje i klimatická změna a kůrovcová kalamita, jejichž důsledkem je výrazný nárůst nutné obnovy lesa. Nestabilita lesů ohrožuje plnění všech jejich funkcí.
- Problém není možné řešit dalšími a dalšími oplocenkami nebo jinými druhy umělé ochrany. Je to neúnosně drahé, nesystémové a provozně nezvladatelné. Řešit se musí základ problému všude tam, kde není rovnovážný stav a kde způsob mysliveckého hospodaření výrazně omezuje vlastníka lesa v prosazování legitimních způsobů lesnického hospodaření.
- V důsledku neúnosného poškozování lesa zvěří dochází k neobhajitelnému maření úsilí i finančních prostředků, včetně veřejných.
- Pozice menších vlastníků lesů neposkytuje přímé možnosti efektivně řešit nadměrnou početnost zvěře a škody. Většinou nemají odborné zastání a proto ani neuplatňují škody a nepodávají podněty státní správě. Velcí vlastníci s vlastními honitbami či s majoritou v honebních společenstvech jsou součástí problému, ale k jeho řešení mají reálné možnosti.
- Státní správa až na čestné výjimky sama od sebe nekoná, ač takovou povinnost ze zákona má.
- Uživatelé honiteb, zejména společenstevních, bez přímé vazby na lesnické hospodaření na konkrétních pozemcích, zpravidla nemají důvod ani vnitřní motivaci stavy zvěře snižovat.

- S ohledem na migraci lze početnost zvěře řešit jen na větším území, v souboru na sebe navazujících honiteb.
- Platný zákon o myslivosti v řešení tohoto problému selhal a důsledkem je nadále narůstající početnost zvěře i nepřiměřeného poškozování lesů.

Spolupřátelující organizace opakovaně apelují na naléhavou nutnost těchto legislativních změn:

- Výše lovu všech druhů vyskytujících se zvěře musí být odvozovány od objektivně a nezávisle zjišťovaného stavu lesa.
- Základní povinností uživatelů honiteb je udržování stavu rovnováhy lovem, při respektování základních sociálních vazeb zvěře, věkové struktury a poměru pohlaví. Plnění této povinnosti musí být ověřitelné, kontrolované a vynutitelné státní správou.
- Přiblížit právo lovu vlastníkům pozemků, kteří na pozemcích hospodaří, a snížit minimální výměru vlastních honiteb na 250 ha.
- Management populací volně žijící zvěře jako součásti ekosystému je s ohledem na migraci a sezónní využívání území možné řešit oblastmi chovu.
- Umožnění lovu bio pásy či pásy nízko rostoucích plodin při styku hranice lesa a polí v šíři minimálně 10 m.

Spolupřátelující organizace upozorňují, že problém je nutno řešit neodkladně. Menším vlastníkům proto doporučují a dotčené subjekty vyzývají, aby do doby, než dojde k přijetí nové legislativy, bylo maximálně využíváno alespoň stávajících možností:

- OLH při zjištění nadměrného poškození obnovy upozorní vlastníka na neúnosné škody zvěří. V případě postižení i širokého okolí současně oznámí OSSL nadměrný výskyt škodlivého činitele.
- Vlastník lesa v případě, že není schopen dospět k nápravě jiným způsobem, navrhne OSSL snížení stavu zvěře.
- OSSL okolností návrhu prověří a v případě jeho oprávněnosti musí podat návrh na snížení stavu zvěře OSSM.
- OSSM zahájí řízení, okolnosti prověří místním šetřením a při jejich potvrzení uloží snížení stavu zvěře, v případě potřeby i v sousedních honitbách.

Spolupřátelující organizace vyjadřují vůli spolupracovat na řešení problému (na svých stránkách zveřejní vzory podání a doporučené postupy a budou je aktualizovat v návaznosti na zpětnou vazbu od vlastníků, kteří se budou svých práv domáhat) a na iniciování změny mysliveckého zákona s cílem dosažení rovnováhy mezi stavy spárkaté zvěře a stavem lesních porostů při zachování myslivecké etiky a tradic a při potřebném větším zapojení vlastníků lesů a zemědělců.

o spolupráci, jako jsme uzavřeli například s Asociací soukromého zemědělství. Vidíme jako velmi důležité, aby se v dnešní době dokázali spojit všichni, kterým jde o odpovědný přístup ke krajině, protože situace je velmi vážná. Určitě bychom chtěli dále společně prosazovat změny v mysliveckém zákoně. A úspěch v této oblasti, po více než 20 letech marných pokusů, bychom považovali za obrovské společné vítězství. Další normou, nad jejíž změnou bychom chtěli najít společnou řeč je lesní zákon. Aby i on reflektoval současné problémy a umožňoval jejich řešení. No a velkou radost by nám samozřejmě udělala společná realizace konkrétních projektů zaměřených na zvýšení biodiverzity. Tedy přímá spolupráce vlastníků lesů a našich základních organizací.

Jana Divišová
PR manažer

Aktuální vývoj v oblasti přípravků na ochranu rostlin a dalších prostředků do lesa

Repelenty

V souvislosti se snižováním počtu povolených účinných látek v EU se bude nadále snižovat i počet povolených přípravků (v nedávné době např. thiram, denatonium benzoát a tálový olej). To je nutno mít na paměti při plánování potřeby přípravků na další roky.

Aktuální přehled přípravků proti okusu zvěří na trhu včetně registrovaných lhůt použití a dávek:

1) Morsuvin (destilační zbytky tuků) – balení 14 kg – zimní nátěrový, registrovaná dávka: 4–6 kg/1000 sazenic, prodloužení registrace do **31. 8. 2023**

2) Cervacol Extra (křemenný písek) – balení 15 kg (balení 3x5kg, nově je k dispozici i v malém 2 kg balení) – zimní nátěrový, registrovaná dávka: od 2 kg/1000 sazenic – jediný neprofesionální přípravek na trhu, platná registrace do **31. 8. 2023**

3) Trico (ovčí tuk) – balení 5 l – postřikový, registrovaná dávka: 10–20 l/ha (2,5 l/1000 sazenic), platná registrace do **31. 8. 2022**

4) Stop Z (rybí tuk) – balení 10 l – zimní i letní postřikový, registrovaná dávka, 1–4 l/1000 sazenic, platná registrace do 31.8.2022

(Prodej **Aversolu B** byl ukončen k 23. 8. 2021, použitý přípravek je povolen do 23. 8. 2022).

Proti ohryzu a loupání jehličnanů i listnáčů zvěří je nadále k dispozici **Rece-rvin** – nátěrový i postřikový – prodloužení registrace do **31. 8. 2023**.

V případě repelentů směřuje budoucnost ke kombinovaným přípravkům (optické a mechanické působení) s převažující organickou složkou. Co se týče aktuálně známých nechemických metod, tak jsou využitelné pouze u menších nebo obtížně zajistitelných kultur, popř. ploch s nízkým pastevním tlakem zvěře, nebo pouze jako dočasná opatření (vypuzování zvěře z lokality). **Z aktuálně používaných nebo poloprovozně zkoušených alternativních metod lze uvést:**

1) pachové – na bázi přírodních nebo syntetických látek simulujících látky přírodní (např. medvědí česnek – repelent LIMES, kuchyňská cibule) – účinnost je krátkodobá, ale aplikačně jsou příjemnější, než na trhu převažující přípravky simulující pach potu

2) optické – zkouší se instalace (ohraze-

ní, pokrytí) plastové pásy se stříbrným (blyštivým potahem) – pásku je nutno upevnit na kolíky ve vzdálenosti 4 m a více a překroutit ji tak, aby tvořila volně prověšenou šroubovici, která se při sebemenším vánku dává do pohybu (pohyblivý efekt s tichým šustěním a blýskáním i v noci za měsíčního svitu)

3) odváděcí pastevní plochy – zakládání z různých pastevních směsí, nově např. z žita trsnatého (je účinné i jako biologický herbicid ke tlumení buřeně)

Herbicidy

V průběhu letošního podzimu byly v rámci rozšíření a změny použití (tzv. menšinové použití) umožněny pro aplikace v lesním hospodářství Roundup Klasik Pro a Roundup Rapid. Platnost registrace je do 15. 12. 2023. I zde je však nutno počítat s celoevropsky nastaveným trendem spočívajícím v redukci množství přípravku a celkového počtu aplikací za rok (Roundup Klasik Pro – pro lesní porosty max. 2x za rok, pro přípravu půdy max. 1x za rok, max. dávka 3–7 l/ha/rok; Roundup Rapid – max. dávka při opakovaném použití 2,5–5,5 l/ha/rok). Pro neprofesionální použití (bez osvědčení II. nebo III. stupně) je možno v maloobchodní síti koupit Roundup klasík v balení 1 l.

Rodenticidy

Předpokladem alespoň částečné účinnosti ochrany proti hlodavcům je kombinace chemické (rodenticidy), mechanické (likvidace buřeně) a biologické ochrany (např. berličky pro dravce). V LH jsou povoleny k chemické ochraně pouze tzv. akutní rodenticidy pro profesionální uživatele. Účinné látky jsou fosfid hlinitý, fosfid vápenatý a fosfid zinečnatý. Fosfid zinku je formulován do obalovaného zrna do nor nebo jako granule do nor. V LH byl letos povolen na výjimku do 6. 8. 2021 Stutox II. (povolené dávkování je 2-4 granule na noru). Při případném povolení použití fosfidů hliníku a vápníku v LH je nutno utěsnit východy z nor (jedná se o fumiganty).

Insekticidy

Dosud jsou k asanaci kůrovcového dříví k dispozici insekticidy (syntetické pyretroidy) pro profesionální i neprofesionální použití na bázi tří účinných látek (alfa-cypermethrin, cypermethrin a deltamethin). U cypermethrinu (**Forester** – jediný neprofesionální přípravek na trhu) byla prodloužena platnost rozhodnutí do **31. 10. 2022**. Ke stejnému dni má být ukončeno uvádění na trh a současně i jejich použití. Přípravky s alfa-cypermethrinem (**Vaztak Active, insekticidní síť Storanet, systém Trinet P a Alfametrin ME**) jsou povoleny do **31. 7. 2021**. Tyto přípravky je možno prodávat do **31. 1. 2022** nebo do vyprodání skladových zásob, ukončení používání je stanoveno k **7. 12. 2022**. Scolycid C (barvivo do insekticidních přípravků na kůrovce a klikoroha) je nově profesionálním přípravkem (balení 5 l, registrovaná dávka 1 % koncentrace). Insekticidů s jinými než výše uvedenými účinnými látkami, je na trhu stále minimum (např. Mospilan).

Závěr:

Vedle zmiňovaných změn v registracích došlo u řady přípravků na ochranu rostlin ke změnám velkoobchodních cen od výrobců (např. Roundup, Clinic, Morsuvin) a nelze vyloučit, že tento trend bude pokračovat. Totéž se týká dalších prostředků a materiálů do lesa (vyznačovací spreje, pletiva, tubusy, svodnice atd.). Nově je vyráběno např. pletivo UP standard 160/20/15 New, které má silnější okrajové dráty (2,5 mm) a jiné uspořádání roztečí drátů (12 x 5 cm, 3 x 10 cm, 2 x 15 cm, 2 x 20 cm).

Ing. Tomáš Dohnanský
odborný poradce

Jenom vlastník lesa má největší motivaci předcházet vysokým škodám zvěře

- z historie i současnosti mysliveckého hospodaření rodiny Podstatzkých-Thonsern

Velkého významu v poslední době nabývá návrat k tradicím v mnoha oblastech, a ne jinak je tomu i v myslivosti. Zájem o myslivost, lesy i lov zvěře má mnoho příznivců z řad myslivců, lesníků a ostatních přátel přírody.

Pro mnohé z nás, kteří hospodaříme na lesních majetcích po generace, má však myslivost vyšší princip, který ovlivňuje jak kvalitu lesních porostů, tak hospodářský význam, a v neposlední řadě i společenský statut. Ne jinak tomu bylo i za mého dědečka Theodora Podstatzkého Thonserna před druhou světovou válkou a až do roku 1948.

Historicky se na Litenčicku v naší rodině obhospodařovalo několik honiteb vlastních, které díky minimální výměře 115 ha a později 200 ha v sobě zahrnovaly převážně lesní pozemky, které nemají ucelenou souvislost. Honitby se nacházely od Litenčické pahorkatiny až po Chříby se zvěří převážně srnčí a drobnou – na zemědělských pozemcích zaječří, králíčí, koroptví a v Chříbech i zvěří jelení. Nezná-

Z mezinárodní výstavy myslivosti, rybářství, včelařství a pobytu v přírodě Natura Viva 2021 v Lysé nad Labem

mou zvěří byla zvěř černá. Srnčí zvěř byla chovatelskou vášní mého dědečka a dosahovala významných medailových hodnot.

Řada trofejí z Litenčic reprezentovala Československo na mezinárodní výstavě v Berlíně roku 1937. Tuto výstavu zahajoval nechalně známý nejvyšší lovcí Třetí říše Hermann Göring. V devadesátých letech při jednom z mých setkání s prof. Hromasem se mi pan profesor zmínil, že má ve sbírce dokonce diplomy zmíněných trofejí z Berlína.

Myslivost bral dědeček zodpovědně – stál u počátků ČSMJ a později byl i jejím funkcionářem. Ústřední předseda ČMJ prof. Antonín Dyk jmenoval koncem března 1941 Theodora Podstatzkého Thonserna, majitele panství v Litenčicích, svým místopředsedou a zástupcem předsedy ČMJ pro Moravu. Ještě po roce 1945 byl znovu zvolen do výboru ČSMJ za zemi Moravskoslezskou.

Po roce 1992 jsme znovu založili honitbu vlastní s výměrou 1120 ha, která v sobě obsahuje pro ucelení jak pozemky lesní, tak zemědělské. Vyšší princip mysliveckého hospodaření zůstal, a to zejména s ohledem na ochranu lesních a zemědělských kultur. Oproti předválečnému stavu ubylo zvěře drobné a přibyl neúměrný stav zvěře černé. Zvěř jelení se nyní rozšíří-

la do celé oblasti Litenčicka a její stavy jsou sice velmi vysoké, ale na straně druhé zase genově kvalitní, což dokazuje řada ocenění z Mezinárodní výstavy v Lysé nad Labem, kde řada trofejí dosáhla bronzových hodnot, přičemž nejsilnější trofej obdržela stříbrnou medaili v roce 2021 s bodovým ohodnocením 199,03 CIC. Protože hospodaříme v krajině i zemědělsky, tak se snažíme zachovat remízky, vysazovat stromofadí, na částech orné půdy pěstovat jetelo-travní směsi a pomoci zvěři drobné zřizováním zvěřinových políček. Příroda se nám tak odměnila postupným zvyšováním stavu zaječří zvěře. U půdních bloků se snažíme plodiny diverzifikovat na menších výměrách tak, aby krajina byla pestřejší a její úživnost rozmanitější.

V našem lesním hospodářském celku máme převážně listnaté porosty s převahou dubu a buku s bylinným podrostem, které v semenných letech zvyšují úživnost honitby. Při pasečném způsobu hospodaření jsme nuceni s ohledem na celkové zvýšené stavy zvěře zřizovat oplocenky,

či jinak chránit mladé porosty. Bohužel se náš přístup ke zvěři vysoké změnil při kůrovcové kalamitě, kdy velká výměra porostů prochází obnovou a s tím souvisí i snižování stavu vysoké zvěře v naší honitbě. Důležité pro nás je, že dokážeme regulovat stavy zvěře svépomocí a plánovat její stav v honitbě vlastní, kde jsme v jedné osobě jak držitelem, tak i uživatelem. Kdybychom právo lovu přenechali třetí osobě, tak by řešení škod končilo vymáháním finančních náhrad u soudu. Tím, že sami neseme zodpovědnost za regulaci zvěře, tak se snažíme činit v maximální míře preventivní opatření, která předejdou vzniku škod na lesních porostech. Jen samotný vlastník lesního pozemku má největší motivaci škodám předcházet. Proto by se v budoucnu měla legislativa související s myslivostí upravit tak, aby snížila minimální výměru honiteb a přiblížila právo lovu vlastníkům honebních pozemků. Jen komplexnost lesního, mysliveckého a zemědělského hospodaření přinese efektivitu při narovnání stavů zvěře tak, aby její populace byla pro krajinu únosná.

Ing. Richard Podstatzký-Thonsern
2. místopředseda SVOL,
předseda komory soukromých lesů

Z REGIONU

Kůrovec udělal z Jihočeského kraje symbol kalamity

Již několik let patří Jihočeský kraj k nejpostiženějším kůrovcovou kalamitou. Některé lesní majetky – například Městské lesy Dačice s. r. o. přišly prakticky o veškeré vzrostlé porosty. Nestátní vlastníci lesů však obnovují své majetky s odvahou a vizí druhově pestrých lesů. Ani přes enormní nasazení nerezignovali na projekty věnující se veřejnosti nebo vzdělávání dětí v rámci projektů lesní pedagogiky.

Jihočeská regionální organizace SVOL má v současné době 88 členů hospodařících na lesní výměře o rozloze cca 65 000 ha. V rámci Jihočeského kraje se jedná o zastoupení ve výši 17 % z celkové

dřevin neustále zvyšuje. Za ideální stav je považováno u listnatých dřevin dosáhnout podílu 40 %. Některé lesní majetky v kraji již momentálně mají roční podíl obnovy lesa 50 % listnatými dřevinami. Z toho je vidět skutečnost, že příprava na klimatické změny není našim členům cizí.

Jihočeský region je výrazně postižen kůrovcovou kalamitou. Tento nepříznivý vývoj během posledních let postupně graduje. V roce 2020 byla výše nahodilé těžby cca 2,8 mil. metrů krychlových. V rámci krajů ČR je to jako v předchozím roce nechtěné druhé místo. „Vypořádání s kůrovcovou kalamitou není snadné, v určitých periodách chtějí mít všichni najednou nejen zpracováno, ale i rychle realizovanou dřevní hmotu na trhu,“ říká Jan Kalafut. „Nestátní vlastníci lesů tady v jižních Čechách uvítali i letos v souvislosti s kůrovcovou kalamitou pomoc státu, který jim formou finančního příspěvku pomohl částečně eliminovat jejich nepříznivou situaci. Bohužel finanční příspě-

Lesy města Český Krumlov i další nestátní lesní majetky na jihu Čech se věnují zadržování vody v krajině

Z lokality Kamenný, Správa lesů města Tábora s. r. o.

lesní výměry lesních porostů. Z hlediska vlastnictví převládají lesní majetky obcí a měst - cca 55 % z uvedené rozlohy. Tyto majetky jsou ve většině případů celistvé a lze konstatovat, že toto platí i pro lesy menších vlastníků či církve.

Druhá skladba lesních porostů je typická pro Jihočeský kraj a to znamená, že výrazně převažují porosty jehličnatých dřevin, jejichž zastoupení činí cca 86 %. Z dostupných údajů je zřejmé, že ze všech lesních porostů polovina připadá na smrk. Zastoupení borovice představuje zhruba 25 % všech lesních porostů v rámci Jihočeského kraje.

„Druhá skladba porostů se postupně mění, nicméně celkový výsledek bude patrný v delším časovém horizontu. Při obnově lesa dochází dlouhodobě k navyšování podílu listnatých dřevin – nyní dosahuje 32%,“ komentuje situaci předseda regionu Jan Kalafut a pokračuje: „Vzhledem ke kůrovcové kalamitě a následné obnově těchto lesních pozemků se vývoj podílu vysazených listnatých

vek za rok 2020 bude podstatně krácen a to znamená, že poměrná část menších vlastníků bude mít do budoucna značný problém s následnou obnovou lesních pozemků.“

Při své hlavní činnosti se někteří vlastníci – zejména větší městské majetky např. Lesy města Písku s.r.o., Lesy města Český Krumlov s.r.o., Správa lesů města Tábora s.r.o. věnují také činnostem, které souvisejí s výchovou mladé generace, a to formou výuky lesní pedagogiky či realizací projektů Programu rozvoje venkova spojených s příměstskou rekreační činností – naučné stezky, sportoviště apod. Pomocí těchto projektů dochází svým způsobem k tzv. řízení turistice. „Turistika je v Jihočeském kraji historicky velmi oblíbená zájmová činnost, nicméně přináší našim vlastníkům lesů nemalé potíže, zejména v době zpracování kůrovcové kalamity. V tomto případě bych poprosil veřejnost o ohleduplnost. Tím spíš, že návštěvnost lesů v souvislosti s covid-19 skokově narostla.“

Naučná stezka Dubík potěší malé i velké návštěvníky česko-krumlovských lesů

SVOL vyhlašuje výběrové řízení na pozici vedoucí/vedoucího připravované obchodní společnosti

Informace o pracovním místě:

Pracovní úvazek: 1,0

Předpokládaný nástup: k 1. 5. 2022 nebo dle dohody

Místo výkonu práce: z domova, časté služební cesty – nutný vlastní automobil

Termín podání přihlášky: do 31. 1. 2022

Kvalifikační předpoklady:

- vysokoškolské vzdělání podmínkou
- znalost trhu se dřívím, 5 let praxe v odbytu dříví
- znalost německého nebo anglického jazyka slovem i písmem
- obecná znalost obchodní legislativy, občanského a pracovního práva
- znalost legislativy v oblasti lesního hospodářství výhodou
- řidičský průkaz skupiny B – aktivní řidič
- uživatelská znalost PC (MS Office – Outlook, Word, Excel, PowerPoint)
- koncepční myšlení, dobré organizační, komunikační a řídicí schopnosti, týmová spolupráce
- občanská a morální bezúhonnost
- vysoké pracovní nasazení, časová flexibilita
- spolehlivost, loajalita k zaměstnavateli
- vyloučení střetu zájmů

Náležitosti přihlášky:

- jméno, příjmení, titul
- datum a místo narození
- státní příslušnost
- místo trvalého pobytu
- číslo občanského průkazu
- telefonní spojení a emailový kontakt
- datum a podpis

K přihlášce žadatel/ka doloží:

- strukturovaný profesní životopis
- motivační dopis včetně vize společného obchodu dřívím členů SVOL (500 tis. m³+))
- kopii dokladu o nejvyšším dosaženém vzdělání
- výpis z rejstříku trestů (ne starší než 3 měsíce)

Hlavní zaměření činnosti:

- zajišťovat a koordinovat společný obchod s dřívím členů SVOL
- rozšiřovat portfolio obchodovaných komodit
- rozšiřovat portfolio odběratelů v tuzemsku a v zahraničí
- zajistit přechod stávajícího systému společného obchodu na obchodnický model
- nákup a prodej dříví členů SVOL – včetně přípravy smluvních podkladů
- příprava podkladů a administrace aukčního prodeje dříví

Nabízíme:

- prestižní, samostatnou a odpovědnou práci
- odměnu v závislosti na výkonu (40 % paušál, 60 % bonus z prodeje)
- firemní notebook vč. programového vybavení
- firemní mobilní telefon
- pracovní doba 40 hodin týdně
- nárok na 4 týdny dovolené

Písemné přihlášky včetně příloh zasílejte prostřednictvím poskytovatele poštovních služeb v uzavřené obálce označené „NEOTVÍRAT – VŘ vedoucí připravované obchodní společnosti“ na adresu: Sdružení vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů v ČR, K Silu 1980, 393 01 Pelhřimov v termínu do 31. 1. 2022. Podáním přihlášky uchazeč souhlasí s tím, že SVOL bude pro potřeby výběrového řízení nakládat s jeho osobními údaji.

Zájemci o členství ve SVOL jsou vítáni. Pro další informace se obraťte na naši kancelář v Pelhřimově, nebo navštivte webové stránky www.svol.cz. Sledovat nás můžete na Facebooku, YouTube a na Instagramu. Více o lesích také na našem webu www.kouzlolesa.cz